

Södertörns högskola | Institutionen för Genus, Kultur och Historia
Kandidatuppsats 15 hp | Religionsvetenskap med didaktisk inriktning |
Vårterminen 2010

Bikten

- En jämförande studie av synen på bikt inom
den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan.

Av: Martin Saffo
Handledare: Staffan Nilsson

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte och frågeställning	3
1.2 Disposition.....	4
1.3 Material	4
1.4 Metod.....	6
1.5 Teori	7
1.6 Bakgrund	8
2. Undersökning, analys och tolkning.....	10
2.1 Vad är synd och vad behöver man biktas för?	10
2.2 Biktens grund i Bibeln, Prästens funktion och Förlåtelsen.	13
2.3 Vad krävs av den som skall biktas sig?	21
2.4 Biktens funktion och hur denna skall uppnås	23
3. Sammanfattning, diskussion och slutsats	25
3.1 Sammanfattning	25
3.2 Diskussion.....	29
3.3 Slutsatser	35
4. Litteraturlista.....	38
4.1 Primärkällor	38
4.2 Sekundärkällor	38
4.3 Elektroniska källor	38

1. Inledning

Förlåtelse är något som vissa människor idag strävar efter att få. Oavsett om det är från en människa eller ett högre väsen, så finns det något inom oss människor som söker efter förlåtelse när man behandlat en annan människa dåligt. Förlåtelsen ger oss en bekräftelse på att det dåliga vi gjort är förlåtet och erkänt så att man kan leva vidare, och därmed ligger inte våra dåliga handlingar kvar som en mörk skugga över oss. Förlåtelsen kan komma i olika former och det är detta som har fångat mitt intresse, framför allt förlåtelsen till högre väsen. Vissa troende människor anser att de måste be om förlåtelse till ett högre väsen, för att kunna gå vidare i deras liv. Inom Kristendomen så finns denna förlåtelse och beroende på vilken kristen inriktning man tillhör så har förlåtelsen olika former. Det finns en hel del olika inriktningar inom Kristendomen, och var och en av dem anser sig ha den sanna kristna tron. Inom dessa inriktningar finns det egna tolkningar av vad Kristendomen är för något, vad den bör vara och vad den omfattas av. De sakramenten som vissa kristna inriktningar tror på och påstår vara grundläggande för att uppnå frälsning, är en av de aspekter som vissa andra kristna inriktningar förkastar. Den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan är de två äldsta och mest kända inriktningarna som tror på de sju heliga sakramenten. Det jag i denna uppsats kommer att analysera är Biktens sakrament, det vill säga det sakrament som man uppnår förlåtelse genom. Jag kommer att titta djupare på hur bikten fungerar som syndernas förlåtelse men även som ett mysterium och hur Bibeln tar upp frågan om syndernas förlåtelse.

En av anledningarna till att jag finner ett intresse för bikten är för att jag kommer från en syrisk-ortodox bakgrund, och har tillhört den kyrkan hela mitt liv. Förutom att bara tillhöra kyrkan är jag också aktiv i olika ungdomsverksamheter som hjälper ungdomar att lära sig mer om den Syrisk-Ortodoxa kyrkan och dess lära. Därmed skall jag försöka vara så objektiv som möjligt i denna uppsats, och utnyttja mina kunskaper och erfarenheter från den Syrisk-Ortodoxa kyrkan till att utföra en bra jämförelse av kyrkornas syn på bikten.

1.1 Syfte och frågeställning

Mitt huvudsyfte i uppsatsen är att undersöka förståelsen av Bikt inom den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Eftersom olika kristna inriktningar har olika traditioner, väljer jag att koncentrera mig på den katolska samt syrisk-ortodoxa kyrkotraditionen då jag finner dessa mest lämpliga eftersom de bekänner bikten som ett sakrament och eftersom de har en så stark anknytning till urkyrkan. En aspekt som är viktig att tänka på, när det gäller syftet i uppsatsen, är att jag väljer att utgå från hur bikten ser ut och används idag, men jag tar dock hänsyn till hur bikten användes och uppfattades förr. Ännu en aspekt i bikten är även prästens funktion, då endast han kan fria en person från sina synder, med hjälp av Guds välsignelse enligt Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, men

även den biktande personens funktion och det som förväntas av honom. För att kunna uppnå detta syfte och komma fram till en bra förklaring av traditionernas förståelse av Bikt, kommer jag använda mig av ett antal analysfrågor som jag skall presentera senare i uppsatsen. Med detta som grund blir min frågeställning:

- *Vad har man för förståelse av Bikten inom den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan?*

1.2 Disposition

I den första delen av uppsatsen kommer jag att presentera bikten ur ett kort historiskt perspektiv, samt ge en introduktion till det som skall undersökas i analysen. Jag kommer alltså i den första delen redogöra för *hur* bikten uppkommit. I den andra delen av uppsatsen som är undersöknings/analys delen så kommer jag att analysera de texter som nämner bikten utifrån mina analysfrågor för att se hur bikten har använts och om den används ”rätt” samt redogöra för *vad* bikt är enligt Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Den tredje delen av min uppsats kommer att bestå av diskussionen, sammanfattningen och slutsatsen, där jag kommer att svara på mina frågeställningar. Där tillför jag också mina egna tankar och åsikter till ämnet när det gäller att diskutera skillnaderna mellan kyrkornas förståelse av bikt samt lyfta fram aspekter som inte argumenterats tillräckligt för i katekeserna.

1.3 Material

När det gäller mitt material består det primärt av ”*Lilla Katekesen*” från Syrisk-Ortodoxa kyrkan och ”*Katolska Kyrkans Katekes*” från Katolska kyrkan. ”*Lilla Katekesen*” är författad av Patriark Mar Ignatius Efrem Barsoum som var patriark av Syrisk-Ortodoxa kyrkan mellan 1933-1957. Boken som utkom år 1912 skrevs av patriarken och ursprungsspråket var arabiska. Sedan dess har den översatts till flera olika språk runtom i världen. Lilla Katekesen innehåller i stort sett den syrisk-ortodoxa tron i en sammanfattad form, och i den kan man finna alla dogmer och trosuppfattningar som kyrkan har. Bikten har en liten sektion för sig själv och om man ser till hela boken handlar väldigt lite om bikt, men detta är ett genomgående drag i boken, då författaren försöker presentera allt man tror på i Syrisk-Ortodoxa kyrkan på ett så kort, enkelt och sammanfattat sätt som möjligt. Boken har, som jag förstått, en relativt god status inom kyrkan men i och med att den är kort och inte särskilt detaljerad hamnar den inte bland de böckerna som har högst status. De böckerna som har högst status inom Syrisk-Ortodoxa kyrkan och Ortodoxa kyrkan i allmänhet brukar vara de böcker som är skrivna av helgon och har en mer beskrivande och teologisk karaktär. Boken är utplagd som en undervisningsbok, det vill säga att en troende ska läsa den och

ta till sig lärdom. Förutom detta består boken av frågor och svar, och undrar man till exempel vad bikten är, enligt dem, och vad den innehåller så finns det information som baseras på en fråga som redan är ställd i boken. Det finns andra böcker om bikt inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan som har högre status än ”*Lilla Katekesen*”, dock är dessa böcker skrivna på syriska (arameiska) och arabiska. Eftersom jag inte behärskar dessa språk tillräckligt bra för att översätta dem kunde jag inte använda mig av dessa. Det finns inga andra böcker översatta till svenska eller engelska om bikt som har högre status.

Min andra primärkälla är ”*Katolska Kyrkans Katekes*” och den utkom år 1992 av Katolska kyrkan, efter 6 års arbete i form av en kommission som bestod av biskopar och 12 kardinaler där kardinal Joseph Ratzinger, den nuvarande påven, fungerade som ordförande. Enligt den framlidne påven Johannes Paulus III ska katekesen:

troget och organiskt framställa den undervisning, som den heliga Skrift, Kyrkans levande tradition, och hennes autentiska läroämbete vill lägga fram, liksom också det andliga arvet från kyrkofäderna och Kyrkans helgon, för att man bättre skall lära känna det kristna mysteriet och ge nytt liv åt Gudsfolkets tro.¹

I och med att han godkände den i form av påve, innehåller alltså katekesen allt detta. Precis som i den syrisk-ortodoxa katekesen är avsnittet om bikt en liten fraktion av hela boken, dock är innehållet väldigt lärorikt och detaljerat, men i och med att boken innehåller alla dogmer, trossatser och i princip allt som rör den Katolska kyrkan blir bikt avsnittet väldigt litet. ”*Katolska Kyrkans Katekes*” har en väldigt hög status inom Katolska kyrkan, eftersom den är framställd genom gamla teologiska texter samt att det är biskopar och kardinaler som arbetat med boken, men även för att påven auktoriserat den. Påvens status är vida känd över hela världen och det faktum att han godkände boken och genom sin apostoliska auktoritet förkunnat det som ett säkert och legitimt material i trosundervisning leder också till dess höga status inom Katolska kyrkan². Det finns inga andra böcker om bikt som har högre status än den ”*Katolska Kyrkans Katekes*”, dock kan det finnas böcker som har samma höga status, men inga som jag funnit i mitt sökande efter material.

När det gäller mina sekundärkällor har jag använt mig av olika böcker som jag anser täcker in de funktioner och beskrivningar av bikten som behövs för att få en förståelse av bikten i Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Min första sekundärkälla är Bibeln, och jag kommer då att använda mig av Folkbibelns Bibelversion från 1998 som är baserad på 1917 års översättning. Varför jag använder just Bibeln som källa är för att båda traditionerna hänvisar till Bibeln för att förklara att bikten har en legitim och korrekt grund i kristendomen, eftersom Jesus instiftade den genom sina

¹ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:28.

² Ibid. 2000:29.

lärjungar. Det som nämns i Bibeln om bikt är relativt lite, däremot nämns det väldigt mycket om förlåtelse. Men det jag kommer att undersöka mest är de stycken som Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan anför som motiveringar till bikten. Bibelns status inom båda traditionerna är väldigt hög, dock är den inte den enda auktoriteten. Dessa tre källor ovan kommer alltså att vara de källor som jag noggrant kommer att analysera och undersöka.

Mina andra sekundärkällor är *"Ortodoxa kyrkan"* av Christofer Klasson, *"Ortodox kristen tro i Sverige"* av Ignatios Ek och *"Katholicismen"* av Catharina Broomé. Dessa innehåller bra grundliga fakta om principerna kring bikt och dess ställning i respektive kyrka. *"Tidebövernans Andliga Skatt"* av Patriark Mar Ignatius Efreem Barsoum, tidigare patriark av Syrisk-Ortodoxa kyrkan mellan 1933-1957, är ännu en sekundärkälla och denna bok innehåller bönerna som används vid bikt av den Syrisk-Ortodoxa kyrkan.

Majoriteten av mina källor är erkända religiösa skrifter ur ett inifrån perspektiv. Dock måste man förstå att jag endast har haft tillgång till de svenska och engelska texterna, på grund av svår tillgång till vissa böcker samt bristande språkkunskaper då vissa böcker är skrivna på syriska (aramaiska) och arabiska. Källkritiken som kan uppstå är att de flesta böcker har ett inifrån perspektiv, och på grund utav det blir min tolkning av deras förståelse av bikten, en tolkning som är gjord utifrån material ur ett inifrån perspektiv, det vill säga ur ett subjektivt perspektiv. Min tolkning påverkas då av deras tro och tankar, samtidigt karaktäriseras deras texter av deras syfte med bikten. I det fall då det handlar om sanningsaspekten eller trovärdighetsaspekten spelar materialet till viss del också roll, men då syftet med denna uppsats inte är att ta reda på huruvida bikten är en "äkta" handling eller inte påverkas därför inte min uppsats av det.

1.4 Metod

När det gäller min metod har jag gått tillväga på det sättet att jag undersökt mitt material genom att analysera det utifrån mina analysfrågor och därefter presenterat det resultat som framkommit ur analysen. De analysfrågor jag använt mig av är:

- *Vad är en synd och vad är det för synder man behöver bikta sig för?*
- *Vilka stycken i Bibeln anføres som motiveringar till bikten?*
- *Hur bör prästen som utför bikten vara?*
- *Hur ser traditionerna egentligen på vem som ger förlåtelsen?*
- *Vad förväntas av den som skall bikta sig?*
- *Hur ser Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan på biktens funktion för de troende?*
- *Hur skall denna funktion uppnås?*

Dessa frågor har jag valt utifrån att jag anser att de behövs besvaras för att man skall kunna få en förståelse av vad Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan har för förståelse av bikten. När jag har analyserat mitt material kommer jag att ställa biktsynerna mot varandra för att jämföra vad Katolska kyrkan har för förståelse av bikten med vad Syrisk-Ortodoxa kyrkan har för förståelse. Min metod kommer således att vara en analyserande/undersökande samt jämförande metod av befintligt religiöst material om bikten. När det gäller min metod känns den som det mest relevanta att använda i detta fall, för att en jämförelse av båda kyrkornas texter ger en tydlig bild av skillnaderna och likheterna med bikt som till slut leder till vad deras förståelse av bikten är.

1.5 Teori

Forskningsläget, när det gäller området bikt, är någorlunda bearbetat. På svenska och engelska finns det material att hitta om bikt, dock inga enskilda böcker utan oftast kapitel eller sektioner inom andra böcker. Detta leder till att antagandet att bikten inte har utforskats tillräckligt eftersom det inte verkar finnas hela böcker om den. Mycket material om bikt finns dock på andra språk såsom syriska, även kallad för arameiska, och arabiska när handlar om den syrisk-ortodoxa förståelsen av bikt. Inom Katolska kyrkan finns det säkerligen mer material om bikten, men även här inget som jag funnit på svenska och engelska som överensstämmer med mitt syfte i uppsatsen. Jag kan konstatera att tidigare forskning om bikt finns men inte i så stor utsträckning och inte ur ett utomstående perspektiv. Det jag har funnit har ofta varit en förståelse av bikten utifrån ett inifrån perspektiv, det vill säga att personer med auktoritet inom båda kyrkorna har skrivit om bikten. I dagens läge verkar det finnas lite material som är skrivit ur ett utifrån perspektiv om bikten, och detta är hur forskningsläget ser ut när det gäller bikten. Det har heller inte gjorts några jämförande studier mellan den katolska och syrisk-ortodoxa förståelsen av bikt, därför hoppas jag att min uppsats skall kunna bidra med material, gällande förståelsen av bikt men även kyrkornas förståelser om dess funktion och tillvägagångssätt, till framtida studier av bikt.

I denna uppsats kommer jag att använda ett flertal begrepp, dock ett som jag här skall definiera för att uppsatsens syfte skall bli lättare att uppnå. Begreppet *tradition* kommer jag använda vid ett flertal tillfällen och när jag i min uppsats talar om tradition så innebär tradition i detta sammanhang den kyrkotradition som Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan innehar. Det vill säga att traditionen är något som ligger hos auktoriteterna och överförs genom kyrkan och inte genom ”vanliga” troende människor. Jag kommer till viss mån använda mig av den förståelse av tradition som nämns i ”*Katolska Kyrkans Katekes*”.

Denna levande överföring, som sker i den helige Ande, kallas ”Tradition” till skillnad från den heliga Skrift, även om den hänger nära samman med Skriften. Genom traditionen ”bibehåller kyrkan – i sin lära, sitt liv och sin

gudstjänst – och för vidare från släkte till släkte allt vad hon själv är och allt vad hon tror på”. ”De heliga fädernas utsagor vittnar om den livgivande närvaron av denna tradition, vars rika flöden strömmar in i den troende och bedjande kyrkans liv.”³

Enligt denna traditionssyn har traditionen skapats och överförs med hjälp av den Helige Ande och denna tradition leder till att kyrkan behåller sin lära, gudstjänst och liv. Traditionen i detta sammanhang är alltså inte liktydigt med riter och handlingar som uppstått genom att vanliga troende människor i olika tider skapat dem, utan att det är riter och handlingar som skapats genom kyrkomöten och andra människor som besitter den auktoriteten som krävs. Jag kommer att utgå ifrån att den tradition som nämns är den som är en dogm inom både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. De texter jag skall presentera har också en koppling till traditionen och traditionerna som jag nämner i denna uppsats är liktydiga med de lärotexter jag skall presentera, det vill säga katekeserna, samt det som tidigare påvar och patriarker har uttalat sig om när det gäller bikten. I och med att auktoriteten ser ut som den gör i dessa båda kyrkor, blir de texter som godkänts som kanoniska liktydiga med den traditionen. För att fastställa förståelsen av traditionsbegreppet är det alltså inte något som skapats genom tiderna utan koppling till kyrkan eller Bibeln. Definitionen av tradition är alltså att det är en handling eller rit som har koppling till kyrkan, Bibeln och de dogmer som finns inom tron men framför allt en handling eller rit som *har skapats* genom kyrkan och dess auktoriteter med hjälp av den Helige Ande, enligt kyrkorna. Dogmerna, lärotexterna och de religiösa ledarna har därför i denna syn av tradition en väldigt central funktion, då den rätta tron presenteras av dem.

1.6 Bakgrund

Bikten är idag ett sakrament för den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, men har inte alltid varit det. Det var inte förrän år 1215 då det fjärde Laterankonciliet hölls som bikten blev ett av de sju sakramenten av den Katolska kyrkan, även i den Syrisk-Ortodoxa kyrkan räknas den som ett sakrament från och med den tidsperioden, det vill säga medeltiden⁴. Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan hävdar dock att bikten som princip instiftades under den tiden Jesus levde då han gav lärjungarna makten att binda och lösa någon från hans synder⁵, vilket även Katolska kyrkan håller med om. Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan hävdar att bikten som princip alltid har existerat i kyrkan. Varför den har gjort det får vi en tydligare förklaring av, i Christofer Klassons bok ”*Ortodoxa kyrkan*” som handlar om den Syrisk-Ortodoxa kyrkans historia, tro, fromhetsliv samt de lokala

³ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:51.

⁴ <http://www.ne.se/lang/bot/134145>, 2010-04-23.

⁵ Lilla Katekesen, 2001:168.

ortodoxa kyrkornas historia. Det vill säga varje lands Ortodoxa kyrka då det finns Rysk-Ortodoxa kyrkan och Serbiska-Ortodoxa kyrkan och så vidare.

Det är alltså inför Kristus själv som syndaren bekänner sin skuld. Men för att hennes självrannsakan ska bli verkligt genomträngande och också därför att alla synder också är en synd gentemot Kyrkan. Kristi kropp, är Botens mysterium inrättat i Kyrkan. Därtill kommer att syndaren får en klar och tydlig tillsägelse om att hans synd är förlåten.⁶

Enligt Klasson är alltså en av anledningarna till att bikten hålls i kyrkan att den som biktat sig ska få ett svar på sina bekännelser om att han är förlåten men förutom det även ångra sin synd och ta till sig skulden mer. Klassons uttalande kan leda till ett antagande om att det är svårare att bekänna sina synder inför en människa och på grund utav det blir bekännelsen sann och genomträngande som Klasson säger. I den Katolska kyrkan brukar man oftast använda sig av biktbas eller biktstolar under bikten, detta är dock inget som nämns i *"Katolska Kyrkans Katekes"* eller som är ett krav, och det är ett litet bas som finns till för att underlätta för den som skall bikta sig, samt för att prästen och den biktande skall kunna genomföra bikten privat. I Ortodoxa kyrkor däremot finns inga biktbas utan där väljer man att bikten ska ske ansikte mot ansikte mellan prästen och den som biktat sig. Detta nämns i boken *"Ortodox kristen tro i Sverige"*, som är skriven av Ignatios Ek, vilken är en redogörelse för den Ortodoxa läran och hur den är uppbyggd. Förutom detta berör boken Ortodoxin i Sverige och de olika Ortodoxa kyrkorna som finns i Sverige. Detta nämner Ignatios Ek om hur bikten sker rent praktiskt i Ortodoxa kyrkan: "Några biktstolar finns inte. Bikten sker i kyrkan eller på någon annan lämplig plats i samband med det enskilda själavårdssamtalet."⁷

Jag skulle vilja gå tillbaka och lägga fokus på det som Klasson är inne på i sin sista mening nämligen att den som biktat sig skall få ett personligt svar. Inom den katolska och syrisk-ortodoxa traditionen anser man att prästen har en oerhört viktig roll, så viktig att bikten inte kan genomföras utan honom. Det är alltså prästerna som har fått den här makten att förlåta en människa från sina synder, och detta nämns i boken *"Katolska Kyrkans Katekes"*⁸ samt i *"Ortodox Kristen Tro i Sverige"*⁹, men detta samt prästens roll kommer jag gå in på mer i min analys och diskussion. Både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan hänvisar till Bibeln och framför allt Johannesevangeliet 20:19-23 samt Matteusevangeliet 16:13-20 när de hävdar att dagens präster har makten att förlåta synder och därmed är skyldiga till att bikta människor som vill bli förlåtna. Dessa

⁶ Klasson, 1973:167.

⁷ Ek, 1999:96.

⁸ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:420.

⁹ Ek, 1999:96.

två stycken anses av kyrkorna vara viktigast eftersom de rättfärdigar prästens ”makt” att förlåta synder och avlösa personer från sina synder.

2. Undersökning, analys och tolkning

2.1 Vad är synd och vad behöver man bikta sig för?

När det gäller min första analysfråga som berör synden kan en fråga bland religiösa anhängare till de båda traditionerna, i bikt sammanhanget, vara; *vad* är en synd och *vad* är det man behöver man bikta sig för? Denna fråga är väldigt relevant eftersom människor som vill bikta sig måste veta om de måste bikta sig för små synder eller bara för grövre synder eller om det felet de gjort överhuvudtaget är en synd. Katolska kyrkan har en definition på vad en synd är för något och den lyder: ”Synd är framför allt kränkning av Gud, brytning av gemenskapen med honom. Samtidigt medför den att gemenskapen med kyrkan skadas.”¹⁰

Med denna definition av synd, är synd alla handlingar som leder till att man skadar sina relationer till människor i kyrkans gemenskap. Denna definition kan tolkas som att de onda handlingarna som man gör i sin ensamhet utan att skada andra inte klassas som en synd. Enligt katekesen kan kränkning av Gud likväl vara att man utför en privat handling som skadar relationen till Gud. Detta kan leda till ett missförstånd om personen som försöker följa detta bud inte känner till vad en kränkning av Gud är för något. I slutändan handlar det om hur insatt personen är i den aktuella tron och hur mycket kunskap den har om Gud och tron. Enligt Katolska kyrkan finns det också stora synder som kallas för dödssynder och mindre synder. En förklaring återfinns i följande citat:

Dödssynd förstör kärleken i människans hjärta genom ett allvarligt brott mot Guds lag; den vänder människan bort från Gud, som är hennes yttersta mål, och hennes salighet i honom, och får henne att föredra något skapat som är mindre värt än han. *Mindre synd* låter kärleken finnas kvar, även om den kränker den och skadar den.¹¹

Här framgår att dödssynder är de synder som vänder den troende bort från Gud, vilket också är målet för den synden, medan den mindre synden inte får personen att vända bort från Gud men den skadar relationen personen har till Gud. Inom den Katolska kyrkan är det de stora synderna, dödssynder, som man främst måste bikta sig för om man vill få förlåtelse men även för de mindre synderna som dock inte är lika skadliga som dödssynderna. För att förtydliga vad en dödssynd är för något står följande: ”För att en *synd* skall vara en *dödssynd* krävs att tre villkor

¹⁰ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:414.

¹¹ Ibid. 2000:515.

uppfylls samtidigt: ”En synd är en dödssynd om den har något allvarligt som objekt, och om den begås vid fullt medvetande och med full avsikt”.¹² Dessa tre villkor innebär att det inte finns några bestämda synder, förutom hädelse som jag kommer in på senare, som anses vara dödssynder. Det hela beror alltså på hur situationen ser ut då synden begås och därefter bedöms den som antingen dödssynd eller mindre synd. En dödssynd kan få förödande konsekvenser, enligt Katolska kyrkan, dock kan synden utplånas på följande sätt.

Om inte dödssynden utplånas genom ånger och Guds förlåtelse, försakar den uteslutning från Guds rike och den eviga döden i helvetet, eftersom vår frihet har makt att göra ett val som gäller för alltid, utan återvändo. Men även om vi kan bedöma om en handling i sig är en svår synd, måste vi överlämna domen över personerna åt Guds rättfärdighet och barmhärtighet.¹³

Katolska kyrkan hävdar i sin katekes att det är genom ånger och förlåtelse som dödssynden utplånas, och om personen som utfört en dödssynd inte ångrar sig kan det leda till att han utesluts från Guds rike och får evig död i helvetet. Dessa stora och små synder, anser Katolska kyrkan, får människan att falla bort från den sanna kristna vägen och skadar den relation som man bör ha med Gud och därför bör man bikta sig för att återställa de fel man gjort.

Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan har dock en annan definition på vad synd är och enligt denna är synd ”varje tanke, ord och gärning som strider mot Guds bud och hans heliga lag.”¹⁴ Denna definition av synd är kanske mer specifik när det handlar om vad för handling som är en synd, och därmed kanske lättare för en troende att förstå vad en synd är. Dock måste den troende vara medveten om vad Guds bud är samt den kristna läran, för att personen skall veta vad han skall följa eller inte. Förutom denna definition på synd menar Syrisk-Ortodoxa kyrkan att det finns två sorters synder, verksynd och arvssynd, där arvssynden är den synd som vi har fått ärva från Adam på grund utav hans olydnad mot Gud. Verksynden är den vanliga synden som definierades ovan, alltså den synd som man medvetet utför genom sitt sätt att agera och tänka¹⁵. Även verksynden är uppdelad inom två kategorier och dessa är *dödssynder* och *ursäktliga synder*. Dödssynden och den ursäktliga synden beskrivs på följande sätt i den ”*Lilla Katekesen*”:

6. Vad är dödssynd?

Det är grov synd som man begår medvetet och helt avsiktligt, trots att man vet att det är fel. Sådan synd är straffbar med evig död.

7. Vad är ursäktlig synd?

Det är ett felsteg i någon mindre fråga, utan att vi vet om det eller menar det. Detta skadar vårt andliga liv.¹⁶

¹² Katolska Kyrkans Katekes, 2000:516.

¹³ Ibid. 2000:516.

¹⁴ Lilla Katekesen, 2001:270.

¹⁵ Ibid. 2001:272.

¹⁶ Ibid. 2001:272–274.

Det som framgår i dessa beskrivningar verkar som att dödssynden inte kan bli förlåten, det finns inget i svaret som tyder på det, medan en ursäktlig synd verkar beröra folk som kanske inte vet vad som är synd eftersom den tar upp att det är en sådan synd som syndaren kanske inte vet om att den begått. Om man fortsätter på beskrivningen av de ursäktliga synderna kan man även ifrågasätta vad som menas med ”felsteg i någon mindre fråga”¹⁷ och det är heller inget vi får svar på utifrån texterna.

I den Syrisk-Ortodoxa kyrkans katekes nämns vissa av dessa dödssynder, men i deras katekes kallas de istället för inneboende synder, som synder som måste biktas. Dock sägs det aldrig att dessa två är samma, men beskrivningen av dödssynderna är synonymt med beskrivningen av de inneboende synderna, då de båda beskriver synderna som onda handlingar som man utför medvetet. ”De är hemska synder, som ger upphov till stor ondska. De är: högmod, snålhet, vrede, äktenskapsbrott, girighet, avund och lättja.”¹⁸. Här ser vi att bland annat äktenskapsbrott är något som anses vara en stor synd som leder till ondska. I och med att båda kyrkornas katekeser är tänkta att undervisa de troende kan man i varje fall hävda att de redogör för vad synd, enligt dem, kan tänkas vara för något samt vad man behöver bikta sig för.

I Bibeln finns dock en synd som nämns som den största synden och den leder till att man inte kan förlåtas överhuvudtaget, enligt det som står i Bibeln och till vis mån de båda traditionerna själva. Den synden är hädelse mot den Helige Ande (Matt. 12:31-32 samt Mark. 3:29). Hädelsen kan relateras till dödssynderna, i och med att det är en stor synd som man utför medvetet och denna synd har än idag samma status och straff inom katolska och syrisk-ortodoxa traditionen och det är något som nämns i deras katekeser. Den syrisk-ortodoxa katekesen ger en definition av vad häda är för något och den lyder: ”Det är att visa tomt förakt för Gud den Högste och den kristna tron. Bland dess många former finner vi envist motstånd mot den uppenbara sanningen.”¹⁹. Det som går att utläsa av denna förklaring av hädelse är: att det är att göra motstånd mot den Kristna tron och sanningen samt att man visar förakt mot Gud, och treenigheten som då Syrisk-Ortodoxa kyrkan tror på, och i praktiken skulle det innebära att någon hånar och motsätter sig den Kristna tron, dess Gud och treenigheten. Dock står det inget i den syrisk-ortodoxa katekesen om att hädelse mot den kristna tron är oförlåtlig. Den Katolska kyrkan och dess katekes nämner följande om hädelse:

”Den som *hädar den helige Ande* får aldrig någonsin förlåtelse utan är skyldig till evig synd” (Mark 3:29). Det finns inga gränser för Guds barmhärtighet, men den som med avsikt vägrar att ta emot Guds barmhärtighet genom ånger förkastar förlåtelsen för sina synder och den

¹⁷ Lilla Katekesen, 2001:274.

¹⁸ Ibid. 2001:274–276.

¹⁹ Ibid. 2001:220.

frälsning som erbjuds av den helige Ande. En sådan förhärdelse kan leda till slutlig obotfärdighet och till att man går förlorad för evigt.²⁰

Här nämns det att Guds barmhärtighet kan vara så stor att hädelsen förlåts, trots att man citerar bibelstycket som hävdar det motsatta. Man lägger här istället fokus på att den personen som medvetet inte vill ha förlåtelse för hädelsen kommer att gå förlorad för evigt. Även i katolska katekesen nämns det alltså inget om att hädelse är en oförlåtlig synd, även om bibelcitatet som de väljer att citera nämner det. I den syrisk-ortodoxa katekesen nämns det *vad* hädelse är, det vill säga *hur* en person hädar, och framför allt att hädelsen kan utföras i många former, dock inte vilka dessa former är medan det i den katolska katekesen står *vad konsekvenserna* av hädelse är och inte hur hädelsen går till. Trots att det kanske inte finns någon fullständig definition på vad hädelse är i den, i det svenska materialet, nämner båda kyrkorna att den är en stor synd, det vill säga en dödssynd.

2.2 Biktens grund i Bibeln, Prästens funktion och Förlåtelsen.

När det gäller vilka bibelstycken som anförs som motiveringar till bikten kan man till att börja med konstatera att det inte i Bibeln står något nämnt om bikten som den ser ut i dagens läge. Utan det som nämns vid ett par olika tillfällen, är istället att man skall be om förlåtelse för sina synder, främst till Gud. Ett exempel på detta kan hittas i Nya Testamentet i 1 Johannesbrevet ”Om vi bekänner våra synder, så är Han trofast och rättfärdig, så att Han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet.” (1 Joh. 1:9).

Utifrån detta stycke kan man förstå att förlåtelsen ges till alla människor som ber om den, men i denna kontext uppmuntras de troende att be om förlåtelse till Gud direkt, istället för en präst. Bibelstycket ovan som på ett sätt står i strid med det de båda traditionerna hävdar, att man behöver gå till en präst och bikta sig, kommenteras alltså inte av dem i deras respektive katekeser. Något man dock måste ta hänsyn till när man läser detta är att även om Bibeln har en väldigt hög auktoritet inom den katolska och syrisk-ortodoxa traditionen, är den inte den enda auktoriteten. Andra auktoriteter inom Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan är kyrkomötena under de tidiga århundradena samt deras religiösa ledare. Man har här tagit in influenser även från dessa auktoriteter. Alltså har inte Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan Bibeln som enda högsta auktoritet i samma avseende som den protestantiska kristna traditionen, som anser ”att man bara ska tro på det som står i Bibeln och som var viktigt för Jesus och inte på traditionen, alltså sådant som påven och andra i kyrkan tänkt ut.”²¹. Det är därför beslut som tas i kyrkomötena räknas till deras tro och de troende måste följa de bestämmelserna som sätts upp av kyrkomötena. Ett exempel från den Syrisk-

²⁰ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:517.

²¹ <http://www.ne.se/enkel/protestantism, 2010-05-27>.

Ortodoxa kyrkan, som även kallades för Kyrkan av Antiokia²², på kyrkomötenas påverkan och auktoritet följer här: ”The Church of Antioch played a significant role in the early history of Christianity. It played a prominent role in the first three Synods held at Nicea (325) , Constantinople (381), and Ephesus (431), shaping the formulation and early interpretation of Christian doctrines.”²³.

Här ovan kan vi läsa att de doktriner som den kristna och syrisk-ortodoxa tron följer och idag har som grund formulerades under de första kyrkomötena, därmed inte något som direkt blev givet till dem genom Bibeln. Ett annat exempel på detta är när Katolska kyrkan under fjärde Laterankonciliet år 1215 bestämde att varje troende bör bikta sig minst en gång om året och syftet med detta var att få de troende att förstå att de måste bikta sina allvarliga synder åtminstone en gång varje år, och den bestämmelsen gäller som plikt än idag för alla som säger sig tillhöra den Katolska kyrkan²⁴. Det är med denna förståelse som man måste gå vidare i analysen, att Bibeln inte är den enda auktoriteten inom de båda traditionerna.

En mer djupgående analys, av de två i det här sammanhanget viktigaste citaten ur Bibeln som jag tidigare presenterat nämligen Joh. 20:19-23 samt Matt. 16:13-20, är nödvändig för att förstå Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkans syn på bikt. Anledningen till varför dessa två citat är de viktigaste är för att prästens roll som avlösare har sin grund i dessa, även om bikten som princip inte finns nämnd menar de båda kyrkorna att prästen får välsignelsen att utföra bikten, i dessa stycken. Förutom att svara på frågan om de bibelstycken som motiverar bikt svarar jag även i denna del på min tredje analysfråga som lyder: hur bör prästen som utför bikten vara? Detta gör jag eftersom den är en del av svaret på frågan om bibelstyckena som motiverar bikt, och eftersom de hänger ihop lämpar det sig bättre att jag svarar på dem samtidigt. Jag börjar med stycket i Matteusevangeliet och går sedan vidare till stycket i Johannesevangeliet.

Jag säger dig: Du är Petrus, och på denna klippa skall jag bygga min församling, och helvetets portar skall inte få makt över den. Jag skall ge dig himmelrikets nycklar Allt vad du binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt vad du löser på jorden skall vara löst i himlen. (Matt. 16:18-19).

Här kan man läsa att Jesus ger Petrus makten att förlåta synder, men då kan man undra vad dagens katolska och syrisk-ortodoxa präster har för koppling till Petrus och lärjungarna som fick ta emot denna makt. Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan hävdar att de är apostoliska kyrkor, det vill säga att de har behållit den apostoliska successionen som de blivit tilldelade genom aposteln Petrus, och därmed har en koppling till urkyrkan. Petrus anses vara den förste patriarken/påven av den

²² <http://www.ne.se/lang/syrisk-ortodoxa-kyrkan>, 2010-05-21.

²³ <http://sor.cua.edu/History/index.html>, 2010-05-19.

²⁴ Broomé, 1993:127.

Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan²⁵, och det är genom hans handpåläggning, och därmed välsignelse, på efterföljande patriark som dessa två kyrkor anser att ledet sedan fortsatt till dagens påve och patriark inom respektive kyrka. Det är på detta sätt som man anser att kyrkorna är apostoliska och har sin grund i urkyrkan, samt att makten som Petrus och lärjungarna fick av Jesus har fortsatt vidare i samband med den apostoliska successionen²⁶.

Bibelstycket ovan är ett av de mer kända styckena när det handlar om motiveringar till bikten, och det som framför allt går att tyda i detta stycke är hur lärjungen Petrus sätts i fokus. Som jag tidigare har nämnt ses Petrus som den första patriarken/påven för Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, i detta fall blir Petrus på grund av den apostoliska successionen synonym med dagens präster. Dock nämner inte den syrisk-ortodoxa katekesen något om det stycket där Petrus får makten utan istället står det om själva händelsen men inte att det refereras till Bibeln. Om prästvigningen däremot står det att ”Kristus instiftade detta mysterium på skärtorsdagen.”²⁷. Om man då tar en titt i Bibeln för att se i vilket sammanhang Jesus ger Petrus makten att binda och lösa, befinner sig inte den situationen i närheten av skärtorsdagen. Utan den händelsen utspelar sig flera dagar innan skärtorsdagen om man läser vidare i efterföljande kapitel i evangeliet. I den syrisk-ortodoxa katekesen nämns heller ingen förklaring till vad som menas med att prästerskapet instiftades på skärtorsdagen. Den katolska katekesen däremot nämner om stycket att “Då Herren ger apostlarna del av sin egen makt att förlåta synder ger han dem också myndighet att försona syndare med kyrkan.”²⁸. Förklaringen som Katolska kyrkan ger på detta bibelstycke är att apostlarna får myndighet, det vill säga auktoritet, över kyrkan och dess församling. Eftersom apostlarnas makt anses ha gått i arv genom den apostoliska successionen till dagens präster, har dagens präster samma myndighet över kyrkan och dess församling, som då antingen frias eller blir bundna till sina synder av prästen.

Detta bibelstycke är, enligt främst Katolska men även Syrisk-Ortodoxa kyrkan, ett bevis på att prästerna faktiskt har rätt att binda eller lösa någon på jorden, och med binda och lösa något på jorden syftas på synder och människorna som utför dem. Det två viktigaste orden i det här stycket är med all säkerhet *binda* och *lösa*. Det finns en tolkning av dessa ord gjorda av den Katolska kyrkan, dock har jag inte funnit någon skriftlig syrisk-ortodox tolkning, i mitt material. Den katolska tolkningen innebär att genom att *binda* en människa vid sin synd innebär det att man utesluter personen från dennes gemenskap med Gud, genom att han/hon blir utesluten från gemenskapen med församlingen. Att lösa någon från dennes synd innebär det motsatta, det vill säga

²⁵ Ignatius Zakka Iwas I, 1983:9. Broomé 1993:21.

²⁶ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:453,414,415 och Lilla Katekesen, 2001:82-84.

²⁷ Lilla Katekesen, 2001:186.

²⁸ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:415.

när människan åter får tillhöra gemenskapen inom församlingen så återfår denne sin plats i gemenskapen med Gud²⁹. Förutom detta är en annan viktig förklaring när Jesus säger ”på denna klippa skall jag bygga min församling” (Matt. 16:18), och denna klippa är Petrus. Namnet Petrus är latinskt och kommer från grekiskans *Pe'tros*, det grekiska namnet är i sin tur en översättning av *Kefa* som är ett arameiskt ord som betyder klippa³⁰. Arameiskan (syrisk) är för övrigt det språk som Syrisk-Ortodoxa kyrkan använder sig av, därav väljer jag denna tolkning av namnen. Detta innebär att Petrus skall vara grunden för den kristna kyrkan, vilket också betyder att dagens präster blir grunden för dagens kyrka. Ännu en aspekt som framgår i denna förklaring av bibelstycket, utifrån de båda kyrkorna, är vilken otrolig makt prästerskapet egentligen besitter, de kan välja att utesluta någon från deras gemenskap med Gud om de anser att människan gjort ett så stort fel att den inte förtjänar att tillhöra den gemenskapen. Ett avgörande moment i detta beslut blir då vilket omdöme prästen har eller mer korrekt hur bra detta omdöme är.

Detta leder till min tredje delfråga som handlar om; hur bör prästerna som utför bikten vara? Om prästen själv inte har fått någon bra utbildning, och inte har korrekta förutsättningar för bikt kan det mycket väl vara så att han en dag tar fel beslut genom att *binda* en person vid hans synd. Inom katolsk kyrkotradition är utbildning och ett bra omdöme ett måste, och prästen måste genomgå någon sorts prövning innan han får höra bikt, detta för att man i största möjliga mån ska hindra prästen från att göra misstag³¹. I den Katolska kyrkans katekes står följande om hur prästen som biktar bör vara.

Då prästen firar detta sakrament fullgör han den gode herdens tjänst, han som söker det förlorade fåret; han uppträder också som den barmhärtige samariern, som sköter om såren på den slagne; som fadern som väntar på den förlorade sonen och tar emot honom då han återvänder; som domaren som inte har anseende till personen och vars dom samtidigt är rättfärdig och barmhärtig. Kort sagt, prästen är tecknet på och verktyget för Guds barmhärtighet mot syndaren.³²

Berättelsen om den barmhärtige Samariern handlar kortfattat om en man som finner en annan man svårt misshandlad ute i öknen utan att någon bryr sig om honom. Denne samariern väljer då att ta hand om mannen, efter att flera andra människor gått förbi den skadade mannen utan att hjälpa honom, och lägga om hans sår och ta honom till ett värdshus där han betalar för hans vård och vistelse. Berättelsen finns att läsa i Lukasevangeliet 10:23-37 i Nya Testamentet, Bibeln. Anspelningen på denna berättelse innebär att vad man borde kunna förvänta sig av en katolsk präst är att han är ödmjuk, barmhärtig, givande och uppoffrande. Prästen skall alltså göra allt i sin makt

²⁹ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:415.

³⁰ <http://www.ne.se/lang/petrus/282763>, 2010-05-21.

³¹ Broomé, 1993:127.

³² Katolska Kyrkans Katekes, 2000:421.

för att rädda den personen som kommer för att bikta sig, och bli räddad. Precis som inom den Katolska kyrkan är även omdömet väldigt viktigt inom den syrisk-ortodoxa traditionen men även hur hängiven prästen är sin uppgift. Detta är något som Syrisk-Ortodoxa kyrkan nämner i sin katekes. ”Sedan ska han bekänna dem tydligt, sanningsenligt och vördnadsfullt för en bemyndigad präst. Denna bör vara en vis man som man kan anförtro hemligheter, en som är hängiven uppgiften att på rätt sätt vägleda de botfärdiga.”³³.

Av citatet kan man sluta sig till följande: att prästen bör vara en *vis* man. Vad en vis man är förklaras dock inte i texten, och att prästen bör vara hängiven sin uppgift. Hängivenheten hos präster kan skilja sig beroende på vem personen är men det som går att fastställa är att det bör vara svårt för en präst att vara hängiven att vägleda en som biktat sig om flera hundra personer vill bikta sig under samma period. Detta brukar ske under högtider inom de Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkorna. Därmed är det inte sagt att det är så för alla präster, men situationen kan uppstå och på grund av tidspress kanske prästen känner att han inte kan ge den vägledningen som behövs för att alla andra också skall hinna bikta sig.

En annan aspekt som är viktig att ta upp i fallet av hur en präst bör vara, är prästens sociala liv. Inom Katolska kyrkan lever prästen i celibat medan han inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan måste gifta sig innan han blir präst, det finns undantag då munkar väljer att bli präster. Detta är en princip som tas upp i ”*Katolska Kyrkans Katekes*”. ”Alla vigda ämbetsbärare i den latinska kyrkan – med undantag för de ständiga diakonerna – utses normalt bland troende män som lever som ogifta och som är villiga att hålla *celibatet* ”för himmelrikets skull” (Matt 19:12).”³⁴. Det är alltså bestämt att de som ska bli präster eller biskopar inom den Katolska kyrkan måste leva i celibat, och de ska göra det för himmelrikets skull och inte för ämbetets skull. Men inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan däremot, är det rakt motsatta fallet:

I de orientaliska kyrkorna gäller sedan århundraden andra regler: medan biskopar endast utses bland ogifta män, så kan gifta män vigas till präster och diakoner. Denna praxis anses sedan lång tid som legitim. /.../ Både i öst och väst kan den som har tagit emot vigningens sakrament inte längre gifta sig.³⁵

Biskoparna inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan måste leva i celibat, medan prästerna måste vara gifta. Det som också redogörs för här är att denna form av praxis är legitim, det vill säga att den är giltig och har funnits väldigt länge, och att en person som mottagit prästerskapet, både i Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, inte får gifta sig *efter* detta. Anledningen till att jag väljer att ta upp detta här är för att det leder till skillnader inom de båda kyrkorna när det gäller rådgivningen

³³ Lilla Katekesen, 2001:176.

³⁴ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:449.

³⁵ Ibid. 2000: 450.

till den som biktar sig. I det ena fallet har man en präst som antagligen levtt i celibat och inte haft någon intim relation, varit gift eller har barn medan den andre har haft intima relationer, är gift och kanske har barn. Rådgivningen blir självklart annorlunda beroende på vilken av dessa präster man rådfrågar eftersom den ena kan ha erfarenhet av det nämnda medan den andra inte borde ha det. Mer om detta kommer jag ta upp i min diskussion senare.

Inom båda traditionerna råder det tystnadsplikt³⁶, dock nämns detta bara i den Katolska katekesen, för prästen som hör bikt och på grund utav det kan han inte, i de fallen då han inte är säker, heller diskutera med andra präster om vad som är bäst för den specifika personen som biktar sig. Han skulle kunna tala med dem om händelsen eller ett liknande fall men han kan inte nämna vem personen är och hur fallet specifikt gäller honom. Varje händelse hör samman med den personen som utfört den och man kan därför inte dra en gräns som säger att vissa synder förtjänar att utesluta folk från gemenskapen med Gud medan andra inte gör det.

Nu när jag analyserat hur prästen bör vara inom båda traditionerna skall jag fortsätta med min andra fråga, om bibelstycken som motiverar bikten. Jag skall nu presentera ännu ett stycke i Bibeln som vi kan finna i Johannesevangeliet, detta stycke i Bibeln använder jag mig också av i analysen av min fjärde analysfråga som är: hur ser traditionerna på vem som egentligen ger förlåtelsen? Jag börjar med att fortsätta svara på min andra analysfråga för att sedan gå vidare till analysfråga fyra. I Johannesevangeliet står det följande:

På kvällen samma dag, den första veckodagen, var lärjungarna samlade bakom låsta dörrar av rädsla för judarna. Då kom Jesus och stod mitt ibland dem och sade: "Frid vare med er." När han hade sagt detta visade han dem sina händer och sin sida. Och lärjungarna blev glada när de såg Herren. Jesus sade än en gång till dem: "Frid vare med er. Som Fadern har sänt mig sänder jag er." Sedan han sagt detta, andades han på dem och sade: "Tag emot den helige Ande! Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder så är han bunden. (Joh. 20:19-23).

När det gäller min andra fråga, vilka bibelstycken som anföras som motiveringar till bikt, har jag analyserat det första stycket som finns i Matteusevangeliet. Nu skall jag gå vidare till att analysera det andra stycket som har argumenterats för som bevis på bikt och prästens roll som biktfader av Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Detta stycke liknar det första väldigt mycket, men dock står alla lärjungar i fokus denna gång. Det som skiljer detta stycke ifrån det första är att det i denna text ordagrant står att lärjungarna får makten att förlåta synder, framför allt alla lärjungar och inte bara Petrus. Ännu en gång kommenterar inte katekeserna detta stycke utan man konstaterar istället att det ligger till grund för biktens sakrament, utan att förklara varför. Man skulle kunna tro att det viktigaste i detta stycke är när lärjungarna får makten att förlåta någon hans synder

³⁶ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:421.

eller binda honom vid dem, men det som är viktigare utifrån ett katolskt och syriskt-ortodox perspektiv är när Jesus andas på dem och ger dem den Helige Ande. Detta kommer jag dock att gå in på djupare i min fjärde analysfråga. Det finns ännu ett stycke i Bibeln, Matteusevangeliet, som kan användas som ett argument för att Gud även ger välsignelsen att binda och lösa till hela sin församling, och inte bara sina lärjungar vilket på ett sätt både talar emot och för Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkans tro. Dock nämner inte båda kyrkornas katekeser detta stycke, men det är ett stycke som är värt att nämna i detta sammanhang.

Om din broder har begått en synd, så gå och ställ honom till svars enskilt, mellan fyra ögon. Om han lyssnar på dig, har du vunnit din broder. Men om han inte lyssnar, ta då med dig en eller två andra, för att varje sak må avgöras efter två eller tre vittens ord. Lyssnar han inte till dem, så säg det till församlingen. Lyssnar han inte heller till församlingen, då skall han vara för dig som en hedning och publikan. Amen säger jag er: Allt vad ni binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt vad ni löser på jorden skall vara löst i himlen. Vidare säger jag er: Om två av er här på jorden kommer överens om att be om något, vad det än är, så skall de få det av min Fader i himlen. Ty där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem. (Matt. 18:15-18).

Här förstår jag av texten att samma välsignelse som gavs åt lärjungarna av Jesus, nu ges av honom till hela församlingen, och därmed kan det bli svårt för både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan att hävda att det bara var lärjungarna som fick ta del av denna välsignelse. Detta stycke antyder att välsignelsen att binda och lösa kan ligga i församlingen och hos prästerna, sen att Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan hävdar att endast präster har den välsignelsen är en tro som bygger på den apostoliska successionen och deras doktriner, och kan därför vara spekulativ om man endast ser till det som står i Bibeln.

Min fjärde analysfråga handlar om vem man, inom Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, anser att förlåtelsen ligger hos. När Jesus ger lärjungarna den Helige Ande bevisar han, enligt Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, att det inte är människorna med sin egen kraft som kan förlåta synder utan att människorna med Guds hjälp kan göra det samt att de endast är budbärare.

Den syrisk-ortodoxa förståelsen kan vi ta del av i deras ”*Lilla Katekes*” och den bön som läses upp vid ett biktillfälle, även om ingen förklaring ges just på det här bibelstycket ovan så ges det en förklaring av deras syn på förlåtelsen. ”Och jag ber dig att genom din heliga prästvignings auktoritet lösa mig från mina synder, och ber Gud att förlåta mig genom sin nåd. Amen.”³⁷. Som det går att utläsa i texten hävdar Syrisk-Ortodoxa kyrkan att förlåtelsen endast ligger hos Gud och att det är genom hans nåd som han väljer att förlåta människor, dock finns prästen där för ett syfte nämligen att lösa personerna från deras synder.

³⁷

Lilla Katekesen, 2001:184.

Denna avlösning är något som en person som inte biktat sig inte kan ta del av eftersom den kräver att han går till en präst och ber om att bli löst från sin synd. Denna syrisk-ortodoxa syn bekräftas av Christoffer Klasson då han säger: ”Det är i Andens skapande kraft som mänskliga heliga handlingar blir till sakrament”³⁸. Det är just Guds närvaro under bikten som Klasson betonar i detta stycke och hur det faktiskt är han som ger förlåtelsen genom prästen. Människorna utför dessa handlingar och riter av sin egen kraft men det är genom Guds och Andens kraft som handlingarna blir heliga och på så sätt blir synder förlättna av denna övernaturliga kraft. För att ytterligare förtydliga den ortodoxa synen på hur Gud ger förlåtelsen, ger Ignatios Ek denna förklaring till mysteriet.

Syndaförlåtelsen ges oss direkt av Gud, när vi ber honom om det. Men vi behöver göra på samma sätt som när Kristus sade till den helade spetälske; *”Gå och visa dig för prästen.”* *”Och medan de var på väg dit blev de rena”* (Matt 8:4, Luk. 17:14) På samma sätt använder Gud idag kyrkans präster för att tillsäga syndernas förlåtelse. Kristi Ande fortsätter så sitt verk att förlåta synder i församlingen, vilket prästen bekräftar i avlösningen.³⁹

Ek ger oss en förklaring av vad den Ortodoxa kyrkan tänker kring Guds roll i bikten och hur han använder sig av prästerna för att ge förlåtelse till folket. Även om människor blir förlättna av Gud, behöver de ändå gå till prästen som bekräftar att de är förlättna och ger dem deras bot, det är den Ortodoxa förståelsen.

Motsvarande nämns även i den katolska katekesen där det står: ”Biktfadern är inte herre över Guds förlåtelse, utan dess tjänare.”⁴⁰. I den katolska förklaringen är det än mer tydligt att förlåtelsen inte utgår från prästen utan att han bara är ett verktyg som Gud använder sig av. Vidare står det i den katolska katekesen ”De som kommer till botens sakrament får genom Guds barmhärtighet förlåtelse för den orätt de tillfogat honom.”⁴¹. Här hävdas det att den som kommer till bikten får förlåtelse av Gud även om det är prästen som utför bikten. För att fastställa detta tankesätt står det om prästens roll att ”Det kallas förlåtelsens sakrament därför att Gud genom prästens sakramentala avlösning ger syndaren ”förlåtelse och frid”.”⁴². Än en gång förstärker man i katekesen sin tro om att det är Gud, genom prästens avlösning som ger syndaren förlåtelse och frid, och att döma av det här citatet är det så att den troende människan endast uppnår fullkomlig förlåtelse genom bikten. Det är då han en gång för alla blir avlöst och friad från synden, och får frid då han kan börja om på nytt utan att behöva tänka på att han är bunden vid någon synd eller ett misstag. På grund av att många människor inte känner till denna syn på bikten kan det riktas mycket

³⁸ Klasson, 1973:21.

³⁹ Ek, 1999:96.

⁴⁰ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:421.

⁴¹ Ibid. 2000:409.

⁴² Ibid. 2000:410.

kritik mot att prästerna, som vanliga människor, inte kan förlåta synder. Som det tydliggjorts här ovan hävdar varken Katolska eller Syrisk-Ortodoxa kyrkan att det faktiskt är människor som ger förlåtelsen, utan det är Gud som ger förlåtelsen genom människorna.

Dessa två stycken från Bibeln som jag presenterat ovan ligger till grund för bikten, som har instiftats ett sakrament inom dessa två traditioner, och sammanfattningsvis kan man säga att Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan anser sig ha starka bevis i Bibeln för att utföra sin bikt, trots att de kanske inte kommenterar bibelstyckena tillräckligt mycket för att klargöra hur dem tänker.

2.3 Vad krävs av den som skall bikta sig?

Inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan finns det tre villkor för den som skall bikta sig och dessa villkor står nämnda i ”*Lilla Katekesen*”. Dessa tre villkor är: att den som biktat sig skall ångra/sörja sina synder, bekänna alla sina synder och inte bara en del av dem samt göra allt i sin makt för att följa lagen⁴³. Villkoren är formade på det sätt att personen som biktat sig måste göra en ansträngning för att ändra på sitt sätt att leva. Det hela börjar med att personen måste ångra sina synder och sedan bekänna alla, för om den inte bekänner alla då kan den heller inte bli förlåten för dem⁴⁴. Det sista kravet är förmodligen det som är viktigast för personens utveckling efter bikten. Personen måste först och främst lära sig lagen, det vill säga den kristna läran och dess bud, för att sedan kunna följa dem. Inom Katolska kyrkans finns det inte några direkt krav nämnda i deras katekes dock nämns detta ”Det är lämpligt att förbereda sig för att ta emot detta sakrament genom en *samvetsrannsakan* som äger rum i ljuset av Guds ord.”⁴⁵. Här är alltså förslaget, det vill säga inget krav, att personen gör en samvetsrannsakan och verkligen tänker igenom alla de fel han gjort och vad han skall ta upp för prästen. Han kan även genomföra samvetsrannsakan i samband med att han tar del av Guds ord, som är Bibeln. Genom att göra en samvetsrannsakan i samband med bibelläsning kan han bättre förbereda sig på det han vill säga, och de synder han vill bekänna. Förutom dessa förslag är det så att vissa specifika böner måste läsas upp under ett biktillfälle inom både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Dessa böner är specifika just för bikten. För närvarande använder sig Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan av olika böner. I den katolska katekesen finns endast en avlösningsbön och ingen bekännelsebön, medan det i den syrisk-ortodoxa katekesen endast finns en bekännelsebön och ingen avlösningsbön. Jag valde att ta med dessa ändå för att visa på vad som sägs under en bikt och hur det går till. Den katolska avlösningsbönen som prästen uttalar lyder enligt följande:

⁴³ Lilla Katekesen, 2001:168–170.

⁴⁴ Ibid. 2001:174–176.

⁴⁵ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:417–418.

Gud, barmhärtighetens Fader, har genom sin Sons död och uppståndelse försonat världen med sig själv och utgjutit den helige Ande till syndernas förlåtelse. Han give dig genom sin kyrkas förmedling förlåtelse och frid. Och jag löser dig från dina synder i Faderns och Sonens och den helige Andes namn.⁴⁶

I denna avlösningsbön ser man att väldigt lite fokus läggs på den som biktar sig medan mestadels av fokusen ligger på Guds offer samt prästens roll i det hela. Denna bön är alltså den bönen som prästen uttalar till den som biktar sig efter att han bekänt sina synder, och prästen betonar även här att personen blivit förlåten av Gud och kan vandra vidare i sitt liv i frid. Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan har till skillnad från Katolska kyrkan endast en bekännelsebön och ingen avlösningsbön. I den syrisk-ortodoxa katekesen har bönen en form där den biktande personen uttalar bönen själv och talar till prästen istället för att fokus ska ligga på prästen som i det katolska fallet. Självklart har prästen egna avlösningsböner som han ber under förlåtelsen, men dessa finns i böcker som prästerna själva använder och inte i katekesen, men detta är den syrisk-ortodoxa bekännelsebönen som den biktande personen uttalar:

Jag bekänner inför Gud, den allsmäktige Fadern, inför hans älskade Son, vår Herre Jesus Kristus, och inför den helige Ande. Jag bekänner mig till tron från de tre heliga kyrkomötena i Nicea, Konstantinopel och Laodicea, och jag förlitar mig på den ädla prästvigning du har tagit emot, fader präst, genom vilken du binder och löser. Jag har syndat genom alla mina sinnen, både med mitt inre och mitt yttre, i ord, gärning och tanke. Min synd är mycket stor, och jag omvänder mig helhjärtat från den, och tänker aldrig någonsin falla i den igen. Hellre dör jag än går in i synden. Och jag ber dig att genom din heliga prästvigning auktoritet lösa mig från mina synder, och ber Gud att förlåta mig genom sin nåd. Amen.⁴⁷

Det personliga psykologiska tänkandet är som betonas i bönen samt den Syrisk-Ortodoxa kyrkans grund i kyrkomötena som ett försök att bevisa att det som sker är något legitimt och korrekt. Bönen är väldigt sträng då den som biktar sig ska uttala att den hellre dör än går in i synden igen, och för att känna så måste man vara väldigt ångerfull, vilket även den Syrisk-Ortodoxa kyrkan hade som ett villkor innan bikten. Man nämner även att man syndat genom alla ens sinnen inte bara genom de gärningar man utfört utan även de tankar man tänkt. Denna bön är således väldigt detaljerad och fokuserad på personen istället för prästen. Förutom denna bön så har man fler böner som den biktande personen bör uttala innan och efter bikten, och dessa böner finns nämnda i ”*Tidebönens Andliga Skatt*” som är skriven av Mor Ignatius Ephrem I Barsoum, tidigare patriark av Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Boken handlar om vad bön är för något, vad bönens funktion är, hur bönen går till och vad som skall bedjas. Det finns ytterligare två böner som skall användas vid ett bikttillfälle, och den ena sägs innan bikten och den andra efter. Den bönen som skall läsas innan

⁴⁶ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:417.

⁴⁷ Lilla Katekesen, 2001:180–184.

bikten lägger stor fokus på att man begått synder, hur personen gjort fel gentemot Gud, att personen ångrar sig och inte vill att Gud skall lämna denne utan istället ta emot den beklännelse han/hon framför och förlåta personen för sina synder. Bönen efter bikten har en mer uppbyggande ton då personen uttalar att denne varit blind tidigare men nu med hjälp av Gud kan få ljus i sin syn, att personen visar sin tacksamhet gentemot Gud för att denne förlåtit personen och att personen ber om att få hjälp av Gud att leva ett gott liv och inte återfalla till synden⁴⁸. Det jag har presenterat ovan är alltså det som förväntas av den som skall bikta sig i en av de båda kyrkorna.

2.4 Biktens funktion och hur denna skall uppnås

Min sjätte och sjunde analysfråga berör hur Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan ser på biktens funktion för de troende och hur denna funktion kan uppnås. Bikten kan fylla många funktioner för olika människor men Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan har sina egna uppfattningar om biktens funktion och vad den bör betyda för en människa. Enligt den Katolska kyrkan är biktens funktion följande:

Den inre boten är att ge sitt liv en radikalt annan inriktning. Den är att återvända, att omvända sig till Gud av allt hjärta, den innebär att synden upphör, att man vänder sig från det onda och därmed också känner motvilja för de onda gärningar man har begått. Samtidigt medför den en önskan och ett beslut om att förändra sitt liv och en förhoppning om Guds barmhärtighet och förtröstan på hans hjälp. Denna hjärtats omvändelse ledsagas av en hälsosam smärta och sorg som kyrkofäderna brukade kalla *animi cruciatus* (själens plåga) och *compunctio cordis* (stygn i hjärtat, hjärtats ånger).⁴⁹

En analys av texten leder till tolkningen att syftet med bikten är att man skall förändra sitt sätt att leva, eftersom det onda inte är bra för människan. Man bör därför sträva mot att leva efter det goda. Funktionen för bikt är väldigt tydlig, när det gäller denna text, det är en social och psykologisk funktion som handlar om hur man ska förändra det onda i sitt liv till godhet och de onda gärningarna till goda gärningar genom att omvända sig till Gud och förändra sitt sätt att leva. Biktens funktion enligt, Katolsk tradition, handlar inte enbart om att man skall bli förlåten utan att man skall förändra sitt sätt att leva och bli en bättre människa så att man inte syndar igen. Den Syrisk-Ortodoxa kyrkans synsätt är däremot följande:

Den som omvänt sig bör tacka Gud för hans nåd och förlåtelse. Dessutom ska han utföra den botgöring han blivit tilldelad, för att rätta till den skamliga synd som han har begått. Han måste byta sina onda vägar mot goda, och öva sig i omvändelse och dygd genom sina gärningar.⁵⁰

⁴⁸ Barsoum, 2006:125–126 och 127-128.

⁴⁹ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:412.

⁵⁰ Lilla Katekesen, 2001:178–180.

Detta synsätt visar på att Syrisk-Ortodoxa kyrkans syn på biktens funktion är att den skall fungera som ett hjälpmedel till att börja ändra sitt sätt att leva och rätta till de misstag man gjort tidigare i sitt liv. Detta nämns också av Ignatios Ek. ”Bot betyder sinnesändring (metanoia) och innebär konkret att man ändrar sin inställning och sitt levnadssätt.”⁵¹. Här visas det än en gång på att inställningen och levnadssättet *efter* bikten är det som är i fokus, alltså att bikten skall vara ett redskap som hjälper människorna att ändra sig. Det är med detta som grund som man vill uppnå funktionen för bikt, med hjälp av *botgöringen*.

Botgöringen inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan går till på detta sätt: ”Han ska utföra sin plikt mot Gud genom bön, fasta och välgörenhet, och mot sin medmänniska genom att gottgöra den skada som han har lidit till sin person, sitt rykte, sin egendom och så vidare.”⁵². Här framgår att bön, fasta, idka välgörenhet och att göra rätt för sin medmänniska är de fyra saker som förväntas av den som biktat sig. Det är dessa handlingar som man bör utöva, enligt Syrisk-Ortodoxa kyrkan, för att uppnå funktionen med bikten, detta för att på något sätt ställa till rätta alla de fel han gjort. Man anser att det är genom detta sätt som en person bäst kan uppnå förändring av sitt liv, som är biktens funktion. Genom bön och fasta stärker personen sin relation till Gud och stärker sig själv medan han genom välgörenheten gör rätt för sig genom att hjälpa bland annat de människor han skadat, detta gäller inte endast kyrkan utan även civila människor. Den Katolska kyrkan däremot anser att man uppnår biktens funktion genom följande.

Den kristnes inre botgöring kan ta sig många olika uttryck. Skriften och kyrkofäderna betonar särskilt tre former: *fasta, bön och allmosor*, som uttrycker omvändelse i förhållande till det egna jaget, till Gud och till andra människor. Bredvid den radikala rening som äger rum i dopet och martyriet brukar de som medel att uppnå syndernas förlåtelse nämna ansträngningar att försona sig med sin nästa, botgöringens tårar, omsorgen om nästans frälsning, helgonens förbön och kärlekens gärningar som ”gör att många synder blir förlåtna” (1 Pet 4:8).⁵³

Utgår man endast från texten verkar det nästan som att Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan har samma sätt att uppnå biktens funktion. Även här, i den katolska katekesen, förespråkas bönen och fastan, men även allmosorna som kan liknas vid välgörenheten i den syrisk-ortodoxa varianten. Dock har Katolska kyrkan förutom dessa tre metoder även andra, som kan leda till syndernas förlåtelse genom. Till exempel att anstränga sig för att försonas med sin nästa, och visa att man ångrar det man gjort mot personen och inte vilja ha något otalt, anses vara en ansträngning som leder till syndernas förlåtelse och förbättring av jaget. Botgöringens tårar handlar om att man ska ångra sina synder och gråta för dem. Omsorgen om nästas frälsning är intressant och lyfter fram

⁵¹ Ek, 1999:96.

⁵² Lilla Katekesen, 2001:180.

⁵³ Katolska Kyrkans Katekes, 2000:413.

en aspekt som är ny i detta sammanhang, nämligen att personen inte bara ska tänka på att förbättra sig själv och bli förlåten utan även försöka rädda sina medmänniskor och hjälpa dem att bli bättre. Man anser då, i Katolska kyrkan, genom att ha omsorg för sin nästas frälsning blir personen själv påmind och utvecklas. Helgonens förbön är en viktig punkt och denna aspekt finns även inom syrisk-ortodox tradition. Kyrkorna anser att man skall be till helgonen om hjälp och vägledning och genom att göra det uppnår man än en gång funktionen av bikten. Biktens funktion enligt, katolsk tradition, handlar inte enbart om att man skall bli förlåten utan att man skall förändra sitt sätt att leva och bli en bättre människa så att man inte syndar igen. Den Syrisk-Ortodoxa kyrkans förståelse av biktens funktion är att den skall fungera som ett hjälpmedel till att börja ändra sitt sätt att leva, rätta till de misstag man gjort tidigare i sitt liv. Bikten skall vara ett redskap som hjälper människorna att ändra sig. Det är alltså detta som är Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkans syn på funktionen av bikt samt hur de anser att funktionen skall uppnås.

3. Sammanfattning och diskussion

I denna del av uppsatsen skall jag försöka sammanfatta mina analyser och koppla dem till min frågeställning för att komma fram till vad Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan har för förståelse av bikten. För att klargöra saker vill jag först sammanfatta min analys.

3.1 Sammanfattning

- *Vad är en synd och vad är det för synder man behöver bikta sig för?*
- Enligt den Katolska kyrkan är synd en företeelse som innebär att man skadar sig själv och sin omgivning samtidigt som man skadar sin relation till Gud. Detta genom att man utför handlingar som inte är goda eller förenliga med den Kristna tron. De synder som man behöver bikta sig för, enligt Katolska kyrkan, är större synder såsom mord, avfall från tron, äktenskapsbrott och så vidare. Små synder behöver man inte bikta sig för i lika stor utsträckning som de stora synderna enligt Katolska kyrkan.
- Enligt den Syrisk-Ortodoxa kyrkan är synd en handling som man utför antingen genom tal, tankar eller gärningar som går emot Guds bud och den heliga lagen. I den Syrisk-Ortodoxa kyrkan är de stora och små synderna som måste man bikta sig för: ”*högmod, snålhet, vrede, äktenskapsbrott, girighet, avund och lättja*.”⁵⁴. Man har inom denna tradition två sorters verkssynder, dödssynder och ursäktliga synder, dock måste man bikta sig för synder som faller in i båda dessa kategorier. Det finns synder som man inte behöver bikta sig för och

⁵⁴

Lilla katekesen, 2001:274–276.

dessa synder är de synder man omedvetet utför, det vill säga att man inte vet att den handlingen är en synd, men så fort man får reda på att det är en synd då bör man bikta sig.

- ***Vilka stycken i Bibeln anförs som motiveringar till bikten?***

- De stycken som främst anförs som motiveringar till bikten är Matteusevangeliet 16:13-20 samt Johannesevangeliet 20:19-23. Det är i dessa stycken som välsignelsen att binda och lösa synder ges av Jesus till lärjungarna, och eftersom Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan anser sig vara kopplade till lärjungarna, genom en lång rad av apostolisk succession, anser man sig inneha samma välsignelse idag. Båda kyrkorna kommenterar väldigt lite om bibelstyckena i sina katekeser, och därför är det svårt att särskilja ett unikt sätt för varje kyrka. De använder dem som bevis för den apostoliska auktoriteten och motivering till prästen har makt att förlåta, men utan att förklara. De båda kyrkorna har liknande tankar, precis som jag presenterat i analysen, om det mesta när det gäller grunden för bikten i bibeln.
- Katolska kyrkan menar att i Matteusevangliet 16:13-20 får apostlarna myndighet över församlingen och kyrkan, eftersom apostlarnas myndighet har gått i arv genom en apostolisk succession till dagens präster.
- Syrisk-Ortodoxa kyrkan kommenterar dock inte detta bibelstycke i sin katekes men de anser att den apostoliska successionen gått från Petrus till dagens präster, och att de därför besitter samma makt.

- ***Hur bör prästen som utför bikten vara?***

- Prästen bör enligt Katolska kyrkan vara en man som har ett gott omdöme och någon som har fått utbildning inom ämnet. Han skall även vara ödmjuk och barmhärtig samt förlåtande och inte döma de som kommer till honom för hjälp och rådgivning. Han behöver ha en utbildning, dock sägs det inget om vad utbildningen omfattas av, för att den som biktat sig skall kunna få rätt hjälp och vägledning. Vilket annars kan bli svårt om en utbildad präst är biktfader. Prästen inom Katolska kyrkan måste vara ogift och leva ett liv i celibat.
- Enligt Syrisk-Ortodoxa kyrkan bör prästen vara en man som är vis och har ett gott omdöme, dock diskuteras det inte vidare vad definitionen av vis är, samt att personen är hängiven sin uppgift som präst. Hängivenheten behövs för att personen som biktat sig skall få ut så mycket som möjligt av sin bikt och få råd om hur den skall kunna ändra sitt levnadssätt och sluta handla på det dåliga sättet som får den att synda. Ju mer hängiven

prästen är desto mer omtanke ägnar han åt församling och deras sätt att leva. Prästen inom Syrisk-Ortodoxa kyrkan måste ingå i ett äktenskap med en kvinna.

- ***Hur ser traditionerna egentligen på vem som ger förlåtelsen?***

- Även här är båda traditionerna eniga om vem det faktiskt är som ger förlåtelsen. Enligt Katolska kyrkan är det alltså Gud som ensam ger förlåtelsen, men prästerna är hans tjänare som han använder sig av. Katolska kyrkans katekes beskriver att prästen endast har en roll som tjänare då han avlöser syndaren från sin synd. Men Gud är ändå den som förlåter. Förlåtelsen anses alltså alltid ligga i Guds händer.
- Syrisk-Ortodoxa kyrkan, och resten av Ortodoxa kyrkan, anser också att det är Gud som förlåter människan och att prästen genom sitt ämbete endast utför en tjänst som han har fått av Gud. Även om bikten är en handling som skapas av två människor, blir den i slutändan till ett sakrament för att den Helige Ande genom sin kraft gör den till ett sakrament, enligt de Ortodoxa kyrkorna.
- Det är alltså Gud som anses ge människor förlåtelse för sina synder, men Gud gör det genom kyrkan och prästerna för att välsignelsen och förlåtelsen ska bli än mer tydlig. Ännu en orsak är för att de troende som biktat sig skall få ett konkret svar om att de är förlåtna och få den rådgivning de behöver för att bättra sig. Prästerna är tjänare som tjänar Gud och kyrkan. Viktigt att framhäva är att det är prästernas *ämbete* som innehar välsignelsen att binda och lösa, inte prästerna som människor.

- ***Vad förväntas av den som skall bikta sig?***

- Enligt den Katolska kyrkan förväntas den som biktat sig ha gjort en samvetsrannsakan och tänkt igenom sitt sätt att leva och de synder man gjort innan själva biktillfället. Detta för att personen skall veta vad han/hon behöver hjälp med och för att personen skall komma ihåg sina synder så att han/hon kan bekänna dem och bli förlåten för dem. Förutom detta förväntas inte mycket mer av personen innan bikten, men däremot efter. Personen bör ta till sig den botgöring som prästen tilldelat honom och att personen på ett seriöst sätt försöker ändra sitt sätt att leva så att han kan omvandla sitt onda levnadssätt till ett gott. Därmed finns det inga krav före bikten från den Katolska kyrkan, på den som skall bikta sig, men det finns förslag på hur man bör förbereda sig och förändra sig om man vill förbättra sitt sätt att leva.
- Enligt den Syrisk-Ortodoxa kyrkan finns det tre villkor som den som biktat sig skall vara medveten om redan innan han går för att bikta sig. De två första villkor förväntas man

uppfylla innan eller under bikten medan det tredje villkoret ska uppfyllas efter bikten. Personen bör ta med sig den kunskapen och de råd han fått av prästen och anammar dem till den livsstilen han har för att kunna bli bättre. Genom att försöka följa den kristna läran, anamma det kristna budskapet och lyda den kristna lagen anser den Syrisk-Ortodoxa kyrkan att personen kommer att ändra sin livsstil till en god istället för ond livsstil. Därmed kan man konstatera att det finns krav från Syrisk-Ortodoxa kyrkan på den som skall bikta sig, framför allt före bikten.

- ***Hur ser Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan på biktens funktion för de troende?***

- Enligt Katolska kyrkan har bikten en psykologisk och social funktion som handlar om att förändra det onda i sitt liv till gott istället. Man ska försöka utveckla och tillämpa goda gärningar istället för onda genom att ändra sitt sätt att leva men framför allt omvända sig till Gud. Biktens funktion är inte enbart att bli förlåten utan att bli en bättre människa genom att ändra sitt levnadssätt och sin inställning till livet.
- Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan anser däremot också att biktens funktion fungerar som ett sorts hjälpmedel för den troende för att ändra dennes levnadssätt, men även att få personen att rätta till de misstagen denne gjort tidigare i sitt liv. Inom den Syrisk-Ortodoxa kyrkan, även Katolska kyrkan, kan sägas att även om förlåtelsen är målet för bikten är den inte biktens funktion, utan biktens funktion är en mer psykologisk och social funktion som genom samtal mellan en biktfader och en person skall leda till förbättring i den personens liv.

- ***Hur skall denna funktion uppnås?***

- Inom den Katolska kyrkan anser man att biktens funktion kan uppnås genom att personen fastar, ber och ger allmosor. Förutom detta skall man även gråta över sina synder, anstränga sig för att försonas med sin nästa, be förbön till helgonen och visa omsorg om den nästas frälsning. Som jag tidigare nämnt i min analys handlar det om att gottgöra för allt det onda man gjort, och den som biktat sig och gjort fel ska förutom att ändra sitt sätt att leva också tänka på att rädda sin nästa och få dem att leva ett bättre liv. Man anser också att personen kan uppnå biktens funktion genom att be förbön till helgonen så de må hjälpa honom.
- Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan anser att man uppnår biktens funktion genom bön, fasta och välgörenhet. Välgörenheten kan här jämföras med den katolska versionen av allmosa. Två av dessa tre handlingar, bön och fasta, handlar om att stärka sig själv genom att skapa en

relation till Gud och stärka och nära den genom bönen och fastan. Vålgörenheten handlar om att ge tillbaka till människor för allt det onda man gjort. Man ska lära sig att man måste gottgöra människor för de gånger man gjort fel mot dem. Det är dessa tre saker kombinerade som leder till att man uppnår en fullständig förändring av sitt sätt att leva, vilket är bikten funktion, och till slut blir förlåten för sina synder, vilket är målet för bikten.

3.2 Diskussion

Ovan finner sig alltså en sammanfattning av mina svar på mina analysfrågor och det är med dessa frågor och svar som grund som denna diskussion skall föras. Samtidigt ska min frågeställning även lyftas fram i denna del och den lyder: Vad har man för förståelse av Bikten inom den Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan? Förutsättningarna för en bikt är att en person som har syndat kommer till en präst och berättar för prästen om sina synder för att sedan blir förlåten. Som jag tidigare analyserat handlar synden om företeelser som en person gör, men det är just definitionen av synd som försvårar situationen för de troende katolikerna och syrisk-ortodoxa. En situation som kan uppstå för de troende är om de inte känner till de officiella definitionerna för synd, som jag presenterat tidigare i uppsatsen, och då blir det så att de får utgå från sitt eget förnuft och sin syn på vad som är rätt och fel. På grund utav att de troende kanske inte vet vad som är synd eller inte leder det till att de inte vet om de behöver bikta sig. Detta är ett problem. Det är därför viktigt att en officiell och tydlig definition av bikt kommer fram till dessa troende människor och även om det finns definitioner i båda traditionernas katekeser betyder inte det att alla troende känner till dessa böcker och deras innehåll. Skillnaderna mellan Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan när det gäller definitionen av synd är att Katolska kyrkan inte har en tydlig definition på vad synd eftersom man inte i förklarar mer än att synd är kränkning av Gud medan Syrisk-Ortodoxa kyrkans förklaring är tydligare i sammanhanget för att de hävdar att synd är varje handling som går emot Guds bud och den Kristna läran. Därmed verkar skillnaden vara att den Syrisk-Ortodoxa kyrkan i sin katekes gjort förklaringen tydligare och har mer fokus på *vad* som är en synd, så att den troende kan förstå när den syndat. Anledningen till detta antagande är att när Katolska kyrkan hävdar att synd är kränkning av Gud, kan det vara så att de försvårar situationen för den troende eftersom det i deras katekes inte finns någon vidare förklaring på vad kränkning av Gud är för något. I den syrisk-ortodoxa katekesen finns däremot information om vad Guds bud och den kristna läran är däremot, därmed underlättar man situationen för den troende. Dödsynder och huruvida de är möjligt att bli förlåten för dem är en annan skillnad mellan kyrkorna. Den Syrisk-Ortodoxa kyrkan hävdar att dödsynder kan straffas med evig död men det nämns inget om det går att bli förlåten för dem. Katolska kyrkan

nämner också att dödssynder är straffbara med evig död och uteslutande från Guds rike, dock nämner Katolska kyrkan i sin katekes att dödssynden kan bli förlåten så länge personen som utfört synden ångrar sig och ber om förlåtelse. Båda kyrkorna håller trots allt med om att dödssynderna är synder som man medvetet begår, och därav är straffet så hårt som det verkar. När det gäller en av de större synderna, hädelse, är skillnaden att en person i det syrisk-ortodoxa fallet får reda på vad hädelse är samtidigt som denne vet vad man skall göra för att inte häda, medan en i det katolska fallet endast får reda på att han/hon kommer att bli straffad för att den hädat.

De bibelstyckena som båda kyrkorna anför som motiveringar till bikten är enligt deras mening väldigt starka argument för att prästen har rätt att lösa och binda människor från deras synder. Varken Katolska kyrkans och Syrisk-Ortodoxa kyrkans katekes kommenterar de båda bibelstyckena som argumenterar för prästens ”makt” och bikten. De båda presenterar alltså bibelstyckena, dock på olika sätt, utan att egentligen kommentera dem och förklara varför just dessa stycken är viktiga och varför de används som grund till att troende endast kan bli avlösta genom prästen. De bibelstyckena som används som argument är de enda som är väsentliga i biktens sammanhang. Katolska kyrkan nämner visserligen ett flertal olika bibelstycken medan Syrisk-Ortodoxa kyrkan inte gör det alls. Man kan hävda att de två bibelstycken som presenterats i denna uppsats är de som anses vara de viktigaste. Katolska kyrkan presenterar bibelstyckena genom att referera till dem och citera dem, medan Syrisk-Ortodoxa kyrkan i sin katekes inte refererar och citerar till bibelstyckena men istället beskriver händelserna som sker i de bibelstyckena. I ”*Lilla Katekesen*” berättas följande om när Jesus Kristus instiftade biktens sakrament. ”När han gav sina apostlar makten att förlåta synder eller låta dem bli kvar.”⁵⁵. Här framgår det att det inte finns någon referens till Bibeln, dock nämns händelserna och de styckena i Bibeln där Jesus ger lärjungarna makten att förlåta synder eller låta dem bli kvar, och de styckena är de som presenterats i denna uppsats. Det vill säga Johannesevangeliet 20:19-23 samt Matteusevangeliet 16:13-20.

Att bikten som den ser ut idag, rent praktiskt, kan inte försvaras helt och hållet genom att titta på de texter jag presenterat i denna uppsats. I flera delar av Bibeln nämns det att man skall omvända sig och be om förlåtelse (Jes. 55:7, Hes. 33:11, Hes. 18:21-22, och 1 Joh. 1:9), men ingenting om att konkret gå till en präst och berätta för honom om sina synder. En viktig aspekt som jag utelämnat i denna uppsats är vad kyrkomötena nämner om bikten, och som jag tidigare i uppsatsen har nämnt har kyrkomötena en otroligt hög auktoritet inom båda traditionerna och det som beslutas där gäller som trossats för alla troende. Därför anser Katolska och Syrisk-Ortodoxa

⁵⁵

Lilla Katekesen, 2001:168.

kyrkan att bikten är en legitim princip eller handling, eftersom den blivit till ett sakrament och en praktik genom kyrkomötena. Det är därför viktigt att konstatera att kyrkorna utgår från vad Bibeln säger tillsammans med det som bestämts vid kyrkomötena. Det är endast med denna förståelse, det vill säga om man innefattar allt som har tagits upp av kyrkmötena om bikt genom tiderna, man kan göra en bedömning om bikt är en legitim kristen princip, men det är inte syftet med denna uppsats och därför skall jag inte göra den bedömningen. Utifrån mina analyser anser jag att vissa delar av bikten har en grund i Bibeln som till exempel prästens funktion och välsignelse men även att den troende skall visa sig för prästen för att förbättra sitt sätt att leva (Matt. 8:4).

Prästen spelar en extremt viktig roll under bikten och han är ännu en förutsättning för en lyckad bikt. I min analys kunde man ta del av vad Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan önskar eller förväntar sig av sina präster, nämligen att de ska ha ett gott omdöme, vara visa och hängivna sin uppgift. Det kanske tas för givet att alla präster innehar dessa egenskaper men så är kanske inte fallet idag. Att Katolska kyrkan kräver att biktfäderna skall ha någon sorts utbildning innan de får höra bikt är ett sätt att förhindra att präster utan rätt egenskaper får höra bikt. Syrisk-Ortodoxa kyrkan däremot har ingen specifik utbildning vad gäller bikten, därför är det kanske svårare för dessa präster att vara förberedda på vad som förväntas av dem. Därmed kan det uppstå stora problem när det gäller bindandet av synder då prästen med sin makt kan välja att fria eller fälla en person, baserat på sitt omdöme och sin kunskap. Dock kan fel uppstå, *endast*, om prästen inte är väl förberedd och har ett bra omdöme. Man kan heller inte utgå från att alla som är präster har ett gott eller bra omdöme för de är människor precis som alla andra. En annan aspekt, när det handlar om den rådgivning som prästerna ger under bikten, är skillnaden mellan de katolska och syrisk-ortodoxa prästerna när det gäller giftermål. Detta är en stor skillnad när en troende skall komma fram för att be om rådgivning, om en bikt till exempel gäller otrohet eller äktenskapsbrott då kanske det underlättar för den syrisk-ortodoxa prästen att ge råd, dock behöver det inte vara så, eftersom han själv befinner sig i ett äktenskap och relation medan den katolska prästen inte befinner sig en sådan relation. Därmed är det inte sagt att den syrisk-ortodoxa prästen kommer att ha det rätta eller bästa svaret men han kan på grund utav sitt äktenskap och sin erfarenhet relatera mer till den biktande personen och sätta sig i hans position för att sedan kunna rådgiva honom. Erfarenheten hos den gifta prästen kan även vara ett hinder då han skapar sig förutfattade meningar om hur saker och ting bör vara. Han kan då se sin erfarenhet istället för att se det unika i den biktande personens erfarenhet. Därmed är det sagt att rådgivning inte behöver vara bättre bara för att prästen har erfarenhet. Att som präst vara gift eller inte har väl sina fördelar och nackdelar. Fördelarna med en gift präst kan vara att prästen kan relatera mer till sin församling och förstå de familje- och relationsproblem som de går igenom i vardagen. Fördelen med en ogift präst är bland annat att han

kan ägna hela sin tid och sitt liv till Gud och kyrkan och på så sätt hänge sig mer åt sin uppgift. Nackdelen med en gift präst kan vara att på grund av att prästen skall vara så hängiven sin uppgift och församling som möjligt, kan hans egen familj försummas för att han är upptagen med alla andra som behöver hjälp. Nackdelen med en ogift präst är att han kanske inte alltid kan relatera till folk och deras problem, och därmed ge dem den rätta rådgivningen. Det framgår här är att den enes nackdelar kan verka vara den andres fördelar. Denna situation med en präst som lever i celibat och en annan präst som ingår i ett äktenskap är väldigt viktigt att tänka på när det gäller förutsättningarna för bikten.

Förlåtelsen är målet med bikten, och ges till den troende som biktat sig av prästen. Ett missförstånd som kan uppstå är att människor tror att det är prästen som förlåter människor från deras synder, men detta är fel enligt Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan. Något som är viktigt att ta med sig in i denna diskussion är att prästens *ämbete* anses ha den apostoliska successionen, välsignelsen och auktoriteten, alltså inte människan som är präst utan *ämbetet*. Syrisk-Ortodoxa kyrkan har en förståelse av att förlåtelsen faktiskt ligger i Guds händer men att prästen ändå spelar en viktig roll som avlösare. Prästen fyller på så sätt en viktig funktion då han bekräftar för den troende att han faktiskt blivit förlåten men framför allt att han kan ge rådgivning och botgöring till den biktande personen, vilket inte anses skulle kunna ske om man endast bad till Gud om förlåtelse. Katolska kyrkan hävdar, enligt min analys, att det är Gud som ger förlåtelsen, och ingen annan, men prästen är ett redskap som används av Gud, dock klargörs för den troende att prästen har en viktig roll även om han är tjänaren och inte är den som förlåter. Det som nu redogjorts visar att Katolska kyrkan inte har några andra tankar än att förlåtelsen ligger hos Gud och inte hos prästen. En diskussion om att förlåtelsen ligger i prästernas händer borde egentligen inte existera då Katolska kyrkan, och Syrisk-Ortodoxa kyrkan för den delen, själva aldrig hävdade detta. Båda traditionerna hävdar dock att denna mellanhand, prästen, är nödvändig för att förlåtelsen ska bli fullkomlig. Som jag tidigare har presenterat i min analys hävdar man att det är för den biktande personens bästa om man biktat sig hos en präst eftersom förlåtelsen får en fysisk form istället för att bara be till Gud, som ger förlåtelsen. Prästen uttalar förlåtelsen genom ord och den biktande får en bot som den bör göra för att förbättra sig, men förlåtelsen ligger alltså hos Gud.

Det som förväntas av den som biktat sig, inom både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan, verkar kanske vara särskilt mycket. Förväntningarna uppstår främst efter att bikten skett och att personen skall börja ändra sitt sätt att leva. Det man kan tänka sig är att dessa förväntningar är lämpliga eftersom en person som kommer till en bikt vill bli förlåten och göra något åt sina problem. De villkoren som den Syrisk-Ortodoxa kyrkan ställer på den som biktat sig är villkor som satts upp för den biktande personens bästa, så att personen får ut det mesta av bikten och ändrar på

sitt levnadssätt. Det bidrar även till ett annorlunda sätt att tänka för den som går in till en bikt, ett sätt att tänka på som man kanske inte gjort tidigare. Katolska kyrkan kanske inte ställer höga förväntningar på den som biktat sig innan biktillfället, men däremot gör man det efter bikten. Eftersom de inte ställer höga krav på personen innan bikten kan det leda till att de lägger stor tillit till prästen istället, som då får utföra det mesta arbetet genom att försöka utföra bikten så effektivt som möjligt. En samvetsrannsakan innebär inte att personen kommer att bekänna alla sina synder, och den förväntningen kanske leder till att personen inte vill berätta vissa saker. Det ställs alltså högre krav på prästen än personen, i detta fall, innan och vid bikten. Efteråt förväntas den person som biktat sig att ändra sitt liv radikalt, vända om till Gud och utföra botgöringen så förväntningarna efter är höga jämfört med innan. Skillnaden mellan de båda kyrkorna blir att Syrisk-Ortodoxa kyrkan har fler krav på den som skall bikta sig, man lägger tyngdpunkt vid att personen måste bekänna sina synder och ångra dem i sina villkor innan han/hon kommer till bikt. Medan man i Katolska kyrkan inte ställer några krav, innan bikten, utan endast föreslår att en samvetsrannsakan skall gynna personen som vill bikta sig, däremot ställs krav efter bikten. Detta visar att Syrisk-Ortodoxa kyrkan har ett mer personligt fokus än Katolska kyrkan och det är även något som lyfts fram i de böner som används vid biktillfället. Syrisk-Ortodoxa kyrkans katekes har en bekännelsebön som lägger stor fokus på den biktande personen, som även skall läsa upp bönen högt för prästen. Katolska kyrkan har, till skillnad från den Syrisk-Ortodoxa kyrkan, endast en avlösningbön i sin katekes och ingen bekännelsebön, och avlösningbönen är det prästen som läser upp och därmed sätts det inte lika mycket fokus på den biktande personen som det gör i den Syrisk-Ortodoxa kyrkan.

Bikten kan tänkas ha en hel del olika funktioner och vissa av dem är att bli förlåten för sina synder, att ändra sitt sätt att leva, att ändra sitt sätt att tänka angående sitt levnadssätt och att börja närma sig Gud. Den katolska förståelsen av funktionen för bikt är att den skall ge en persons liv en radikalt annan riktning. Man vill alltså att bikten ska medföra att den troende vänder om till Gud och lämnar det livet som får den att utföra dåliga handlingar. Genom att göra detta kommer synden att upphöra och den troende kommer att leva ett gott liv med goda handlingar istället för onda. Den syrisk-ortodoxa förståelsen av biktens funktion är att personen skall försöka ändra sitt sätt att leva och gå från det onda till det goda, och träna på att utföra goda gärningar så att han ändrar sitt sätt att leva. Det som dock skiljer kyrkornas förståelser från varandra är att den syrisk-ortodoxa förståelsen verkar lägga mycket fokus på att personen skall försöka göra rätt för de misstag den begått tidigare i sitt liv, alltså att man skall utföra andra goda gärningar för att rätta till alla de misstagen man begått. Det verkar vara så att personen skall tänka på de misstagen den begått och ha dessa som en

påminnelse för att inte göra samma misstag eller liknande onda saker igen, medan Katolska kyrkan verkar blicka framåt mycket mer än bakåt.

Biktens funktion verkar, enligt båda kyrkorna, ha en social och psykologisk natur då mycket av funktionen syftar till att ändra på det livet personen lever för stunden. När båda traditionerna syftar till att man ska ändra sitt sätt att leva kan det handla om att personen ska byta umgängeskrets för att den nuvarande umgängeskretsen påverkar denne personen negativt. Det kan även handla om att personen ska ändra sitt sätt att tänka på livet, vilket kan leda till att denne får en helt ny uppfattning om livet och allt runtomkring denne inte är bra nog längre. Allt detta är saker som påverkar en person psykologiskt men även socialt och personen kanske inte är beredd på den förändring som behövs för att bli en god människa. Prästen är under bikten lik en psykolog som hjälper personer med deras funderingar och problem och det är ännu en funktion med bikten, rådgivning, som båda inriktningarna lyfter fram när de nämner botgöringen dock kanske det inte är så tydligt. Genom att bara be böner till Gud lättar en person på sitt hjärta men får inget svar i form av ord som kan hjälpa en. Därför anser Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan att deras syn på biktens funktion är bra eftersom personen får svar på de frågor denne har, då denne möjligtvis inte får det genom sina böner. Detta betyder dock inte att de tycker att bönen är mindre viktig, men alla principer och riter har olika funktioner inom de båda kyrkorna. Bikten blir en process där den som biktat sig egentligen får svar på dess funderingar och inte bara blir förlåten för sina handlingar. Personen kanske undrar över varför den agerade som den gjorde och om inte prästen är där för att diskutera och komma överens om ett sätt att ändra personens liv då kanske den personen inte hade fått någon själslig vägledning alls. Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkans syn på biktens funktion är något som ger resultat till den som biktat sig och att personen får med sig något som den kan tillämpa i sitt vardagsliv.

Nu när vi biktens funktion diskuterats är det rimligt att diskutera hur funktionen skall uppnås. Som jag tidigare har presenterat anser både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan att man skall tillämpa bön, fasta, gottgöra mot sin nästa och allmosor/välgörenhet för att fullständigt kunna ändra sitt liv och få förlåtelsen. Den Katolska kyrkan fortsätter sedan vidare genom att skriva i sin katekes att personen bör bry sig om sin nästas frälsning och be förbön till helgonen, detta för att gottgöra för sina misstag. Det man kan fastställa är att det i Katolska kyrkan ställs ganska höga krav, efter bikten, på den som biktat sig. Förutom att ha hand om sin egen frälsning, som möjligtvis kan vara jobbigt nog för personen, skall han även hjälpa andra människor så att de inte heller syndar. Det är något som är svårt att göra om personen inte lärt sig vad den kristna läran är för något. I den Syrisk-Ortodoxa kyrkan har man endast de fyra handlingarna som jag nämnde ovan, vilka kan ses som höga krav, och dessa verkar finnas till för att hjälpa personen att växa och

utvecklas samtidigt som den ska hjälpa andra och gottgöra sina misstag. Vålgörenheten innebär att personen ska hjälpa andra från att begå samma misstag och försöka göra så många goda gärningar som möjligt för att försona sina synder. Att gottgöra sin nästa handlar om att man helt enkelt ska be om förlåtelse till personen och ersätta honom för den skada man tillkommit. Bönen kanske kan vara svår för den biktande personen att ta sig an direkt, om det är en person som inte alls är insatt i tron. Om denna person bara skall lära sig ett par böner och säga dem, bara för att gottgöra för sina synder, förloras syftet med bönen lite, då det även handlar om att man skall veta vad det är man ber när man ber. Det handlar alltså om att giva efter att man biktat sig och inte bara sitta och ta emot förlåtelsen från Gud, utan att faktiskt anstränga sig för att förändra allt som har med ens liv att göra till det bättre.

Det som kan sägas vara en skillnad från Katolska kyrkan är att det i Syrisk-Ortodoxa kyrkan är mer fokus på den biktande personens förändring av livet och dennes utveckling. Det handlar i Syrisk-Ortodoxa kyrkan om att bygga upp sig själv och försöka finna ett levnadssätt som överensstämmer med den kristna tron, medan det i den Katolska kyrkan också handlar om att finna ett levnadssätt som överensstämmer med den kristna tron. Men det sätts även fokus på att man skall hjälpa andra människor att finna den rätta vägen som överensstämmer med den kristna tron, när den biktande personen möjligtvis inte känner till den själv. Istället för att fokus helt och hållet skall ligga på personen själv vill man att personen skall lägga fokus på andra människor också, vilket är en skillnad från Syrisk-Ortodoxa kyrkans personliga fokus.

3.3 Slutsatser

Mitt syfte med denna uppsats var att undersöka Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkans förståelse av bikten. Det var på grund utav mitt intresse för båda kyrkorna samt att jag inte funnit något liknande material på svenska som jag valde just detta syfte med min uppsats. Jag har i bästa möjliga mån försökt presentera och analysera bikten utifrån katolsk och syrisk-ortodox tradition. Jag har genom att granska de båda traditionernas katekeser samt bibeln och andra källor, försökt söka deras förståelse av bikten samt hur de tänker kring de olika delarna som bikten omfattas av. Jag valde ut de texter som jag kände passade bäst och var mest representativa för traditionerna samt de texter som har en koppling till kyrkans auktoriteter, det vill säga påvar och patriarker. Genom att använda mig av primärkällor som är skrivna ur ett inifrån perspektiv har jag kunnat få ta del av den korrekta förståelsen om av vad traditionerna egentligen tycker om och förstår av bikten. För att komma fram till en slutsats i mitt arbete valde jag att utgå från ett par olika analysfrågor som hjälpte mig att analysera och undersöka de texter jag funnit om bikten.

Den katolska traditionen har en förståelse av bikten som ett sakrament, en helig handling, som genomförs i kyrkan med hjälp utav en präst som har fått utbildning inom området och har gott omdöme. Det är genom denna handling som man uppnår förlåtelse för sina synder, alltså onda handlingar eller tankar som strider mot Guds lag och det Kristna budskapet. Innan denna handling är det tänkt att man ska genomgå en samvetsrannsakan för att man grundligt skall kunna redogöra för vad som är fel i ens liv. Katolska kyrkan har därmed inga krav på personen, vilket Syrisk-Ortodoxa kyrkan har, utan personen får istället förslag, som kyrkan anser gynna personen under bikten. I denna tradition sätts det inte lika stor fokus på personen, som i den syrisk-ortodoxa traditionen, utan fokusen sätts istället på prästen. Detta visar sig också genom de böner som används under bikten, då prästens roll betonas istället för den troende personens och det är även prästen som läser upp bönen. Efter förlåtelsen förväntas det att den biktande personen ska försöka ändra sitt sätt att leva med hjälp av de råd han/hon fått från prästen och uppfylla den botgöring som skall ske genom fasta, bön, allmosor, förbön till helgon, ånger av sina synder samt att ha omsorg för sin nästas frälsning. Allt detta för att man anser att det är dessa handlingar som kan föra en människa in på rätta vägar, den kristna trons väg och det är detta som är funktionen för bikten nämligen att man skall ändra sitt sätt att leva och tänka. Man anser också att även om förlåtelsen i talet ges av prästen, så är det Gud ensam som förlåter människan. Prästen fungerar som en budbärare som ger avlösning och friar en person från sin synd, för att personen skall få det bekräftat att han är förlåten och fri från sina synder. Detta är alltså den katolska förståelsen av bikt och dess funktioner.

Den syrisk-ortodoxa förståelsen av bikt är väldigt lik den katolska och deras förståelse av bikten är att det också är ett heligt sakrament som är instiftat av Jesus och som sedan gått vidare genom apostolisk succession till dagens präster som är de som utför bikten på de troende. Det är genom bikten som man uppnår fullständig förlåtelse för sina synder och synder här anses vara medvetna gärningar som man utfört genom sitt sätt att handla, tala eller tänka. Även här förväntas det att personen skall försöka ändra sitt levnadssätt och sitt sätt att tänka om livet. Det ställ tydliga krav på den troende personen i Syrisk-Ortodoxa kyrkan, vilket inte finns i Katolska kyrkan. Det finns även här en mer personlig fokus än vad det finns i Katolska kyrkan, det vill säga att man koncentrerar sig på den personen som biktat sig och inte prästen. Denna fokus visar sig i deras böner som används under bikten, då även personen skall läsa upp bönen för prästen. Man anser att personen genom bön, fasta och välgörenhet, till exempel hjälpa människor i nöd och detta för att gottgöra för de misstagen man gjort tidigare i sitt liv, uppnår denna förändring som man talar om. Det är genom dessa tre handlingar som man anser att en människa skapar en god relation till Gud och lär sig att leva livet på rätt sätt, ett gott sätt istället för ont och denna utveckling och förändring

av ens levnadssätt och tänkande är det som anses vara biktens funktion. Prästen är den som med Guds hjälp avlöser den troende från sina synder och därmed är mysteriet uppnått. Även här hävdar man att förlåtelsen alltså ligger i Guds händer, men att prästen som används av Gud som budbärare är den som avlöser personen från sin synd. Prästens avlösning är viktig för att personen skall få bekräftat att han är förlåten men framför allt för att få råd om hur han kan förbättra sig och inte göra samma misstag igen, därmed blir prästens roll en där han fungerar som en rådgivare och psykolog. Bikten inom syrisk-ortodox tradition ses också som en stund av ånger och sörjande och det är därför man inte har biktbås utan istället biktar ansikte mot ansikte så att personen som erkänner sina synder skall känna skam för sina synder inför prästen. Den skammen skall sedan förhoppningsvis leda till att personen ändrar sitt levnadssätt och sitt sätt att tänka om livet. Detta är alltså den syrisk-ortodoxa förståelsen av bikten.

Som man kan se utifrån det jag skrivit i denna uppsats är det tydligt att både Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan har väldigt snarlika tankar om bikten, och skiljer sig endast lite i form av hur bikten bör gå till. Det är i och för sig inte konstigt eftersom kyrkorna har stark koppling till urkyrkan och framför allt till varandra innan den första stora kyrkosplittningen år 1054, men innan dess var det i stort sett ingen skillnad mellan dem. Denna redogörelse för bikten och dess förståelse inom Katolska och Syrisk-Ortodoxa kyrkan är bara en liten del av allt som finns att skriva om bikten, jag hoppas att jag med min uppsats och dess omfattning kan bidra till framtida forskning inom området som handlar om bikten och dess tradition och roll inom kristna traditioner.

4. Litteraturlista

4.1 Primärkällor

Barsoum, Mar Ignatius Ephrem. Lilla Katekesen. Översatt av Larsson, Tony och Yalgin, Gabriel. Tryckt av Tony Larsson och Gabriel Yalgin, 2001.

Libreria Editrice Vaticana. Katolska Kyrkans Katekes. Andra upplagan. Danmark: Catholica, 2000.

4.2 Sekundärkällor

Barsoum, Mor Ignatius Ephrem I. Tidebörens andliga skatt. Översatt av Larsson, Felix och Larsson, Tony. Publicerad av Gabriel Yalgin, 2006.

Bibeln. Svenska folkbibeln 98. Sjätte upplagan. Skien: Nordbook AS, 2005. ISBN: 91-89299-31-0.

Broomé, Catharina. Katolicismen – kyrkan, läran, missionen. Fjärde upplagan. Uppsala: MO – Print AB, 19993.

Ek, Ignatios. Ortodox Kristen Tro I Sverige. Uppsala: Pro Veritate, 1999.

Iwas, Zakka I. En inblick i Syrisk Ortodoxa Kyrkan av Antiokia. Södertälje: Syrisk Ortodoxa Kyrkan S:t Afrems Studiegrupp, 1997. ISBN 91-973312-0-1

Klasson, Christoffer. Ortodoxa Kyrkan. Uppsala: Almqvist & Wiksell Informationsindustri AB, 1973.

4.3 Elektroniska källor

Beskow, Per. ”Bot”. Nationalencyklopedin. 2010. 23 April 2010. <<http://www.ne.se/lang/bot/134145>>.

Nationalencyklopedin. ”Petrus”. Nationalencyklopedin. 2010. 21 Maj 2010. <<http://www.ne.se/lang/petrus/282763>> .

Nationalencyklopedin. ”protestantism”. Nationalencyklopedin. 2010. 27 Maj 2010. <<http://www.ne.se/enkel/protestantism>>.

Rubenson, Samuel. “syrisk-ortodoxa kyrkan”. Nationalencyklopedin. 2010. 21 Maj 2010. <<http://www.ne.se/lang/syrisk-ortodoxa-kyrkan>>.

Syriac Orthodox Resources. “History of the Syriac Orthodox Church”. 23 Mars, 2002. 19 Maj 2010. <<http://sor.cua.edu/History/index.html>> .